

DIPLOMADOLGOZAT

Hrotkó-Pusztai Kitti

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

**Pályaorientáció szakterületen pedagógus szakvizsgára
felkészítő szakirányú továbbképzési szak**

A pályaválasztási tanácsadás szerepe a Somogy Vármegyei

Pedagógiai Szakszolgálat munkájában

Belső konzulens: Dr. Csimáné Dr. Pozsegovics Beáta
adjunktus

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Neveléstudományi Intézet
Szakdidaktikai Tanszék

Készítette: Hrotkó-Pusztai Kitti

Kaposvár

2024

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
Témaválasztás indoklása	6
Hipotézisek.....	7
2. Az iskolai pályorientáció hazai története a vonatkozó jogszabályok tükrében	7
3. Pályaválasztási tanácsadás, pályorientáció, életpálya-tanácsadás fogalmának alakulása	13
4. A pedagógiai szakszolgálat elhelyezése, szerepe a köznevelési rendszer intézményei között ...	17
5. Az intézmény működési körét meghatározó, vagy befolyásoló jogszabályok	18
6. A szakszolgálati intézmény bemutatása	20
6.1. Az intézmény szervezeti felépítése.....	21
7. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás meghatározása	22
8. A szolgáltatási környezet bemutatása	23
8.1. Somogy vármegye földrajzi, demográfiai, munkaerőpiaci mutatói.....	23
8.2. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás hagyományai Somogy vármegyében.....	25
8.3. Köznevelési intézményrendszer.....	25
9. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás szakszolgálati tevékenység célcsoportjai	26
10. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás személyi és tárgyi feltételei	27
10.1. Személyi feltételek.....	27
10.2. Tárgyi feltételek, a szolgáltatást támogató informatikai rendszer.....	28
10.2.1. Helyiségek, bútorzat.....	28
10.2.2. Informatikai támogató rendszer.....	29
10.2.3. Alkalmazott tesztek, kérdőívek.....	29
10.2.4. További eszközök.....	31
11. A tanulói, szülői, tanári információs és tanácsadó rendszer	31
11.1. Szolgáltatások leírása.....	31
11.2. Ellátotti létszámok változása.....	32
11.3. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás folyamatleírása.....	33
11.4. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadáshoz kapcsolódó szakmai és szakmaközi együttműködések.....	35
11.5. A szakterület adminisztrációs rendszere.....	38
11.6. Igényfelmérés az intézmények között.....	39
12. A szolgáltatás SWOT analízise	40
13. A fejlődés, fejlesztés lehetőségei	41

14. Összegzés.....	42
Irodalomjegyzék.....	44
Ábrajegyzék.....	48
Mellékletek.....	49

„Aki úgy tudja életét – s benne saját személyiségét, jellemét alakítani, hogy társadalmilag hasznos munkájában egyszersmind önmagára talál, úgy ez a belső összhang és rendezettség nemcsak élete többi területének lesz jellemzője, hanem emberi környezetére is kisugárzik, s társadalomépítő erővé válik.” (Rókusfalvy Pál)

1. Bevezetés

Az egyén életútjában kiemelt fontosságú a továbbtanulással kapcsolatos döntés, hiszen hatással van motivációjára, identitására, szakmai eredményességére. Akkor lesz megalapozott a pályaválasztási folyamatot lezáró döntés, ha a tanulók megfelelő önismerettel, pályaismerettel rendelkeznek, és összhangban vannak a képességeik az elképzeléseikkel, valamint rendelkeznek mindazon információkkal, amik döntésük helyességét megerősíthetik.

A döntés emellett a társadalom, a gazdasági szféra szempontjából is jelentőséggel bír. *„A sikeres, vagy szerencsés pályaválasztás azt jelenti, hogy a társadalom számára hasznos, az egyén számára pedig értékes önmegvalósításra ad lehetőséget a kiválasztott pálya, illetve szakma.”¹(nefmi.gov.hu)*

A pályaválasztás nem egyszeri alkalom, hanem éveken át tartó, a fiatal, a pedagógusok és a család együttműködésében megvalósuló nevelési folyamat. Mindehhez szükség van a pálya és önismeret, a helyes pályaválasztási elhatározás kialakítására.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény és a szakszolgálatok működéséről szóló 15/2013. EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálatok feladatkörébe helyezte a tanulók pályaválasztásának, a pedagógusok és szülők pályaaorientációs tevékenységének támogatását. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadást a vármegyei és fővárosi pedagógiai szakszolgálat székhelyintézményében vagy vármegyei, illetve fővárosi illetékességű tagintézményében biztosítja. A komplex feladatban a helyes pályaválasztási elhatározás érdekében együtt van jelen a felvilágosító, tájékoztató tevékenység az egyéni tanácsadással.

A Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat 2013 szeptembere óta folyamatosan bővíti pályaválasztást támogató feladatellátását. A szervezeti kultúra fejlesztésének szerves része a pályaaorientációs célú szolgáltatásfejlesztés.

---

¹ <http://www.nefmi.gov.hu/kozoktatas/tovabbtanulasi/tovabbtanulasi> (Letöltés dátuma: 2024. 03. 06.)

Témaválasztás indoklása

Mindenki tapasztalhatja, aki közvetlenül vagy közvetve kapcsolatba kerül a közoktatással, hogy a gyermekek adottságai, fejlődési üteme mennyire különböző. Mindig feltűnő az átlagtól való eltérés akár pozitív, akár negatív irányba. Mindez megnyilvánulhat a viselkedésben, a szocializációs folyamatban, valamint az ismeretek elsajátításának eredményességében egyaránt. A normalitástól való eltérés megítélése mindig függ az adott társadalmi, gazdasági és földrajzi körülményektől.

Meghatározó szerepet töltenek be a pedagógiai szakszolgálatok e gyermekek fejlesztésében a tartalmilag és módszertanilag sokszínű és differenciált oktatási programok mellett, az időben történő felismeréssel és a szükséges terápia megkezdésével.

Témaválasztásomat személyes kötődés motiválta. 2015 óta dolgozom a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottságában gyógypedagógus-logopédusként. Már a diagnosztikai munkám során tapasztaltam, hogy a sajátos nevelési igényű tanulóknak és szüleiknek komoly nehézséget jelent a megfelelő pályaválasztási döntés meghozatala, a számukra legmegfelelőbb iskolatípus kiválasztása. Véleményem szerint egy rossz döntés, és annak következményei mély sebeket ejthetnek a serdülőkorú fiatalok épülő identitásán, különösen igaz ez a sajátos nevelési igényű tanulók esetében.

Úgy vélem, a fogyatékos emberek munkaerőpiaci sikeressége nagymértékben függ attól, hogy milyen pályaaorientációs és életpálya-tervezési szolgáltatásokkal segítjük őket iskolaválasztási döntéseikben, piacképes végzettségük megszerzésében, majd a munka világába való átmenet során.

Szakedolgozatom elején az iskolai pályaaorientáció kialakulását és gyakorlatát tárgyalom a törvényi szabályozók módosításain keresztül. Ezután a szakirodalomban a pályaaorientációhoz kapcsolódó alapvető fogalmakat, valamint ezen kifejezések tartalmi változásait, fogalmi fejlődését mutatom be. Dolgozatom további részében szeretném feltárni a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat szolgáltatási környezetét, annak elvárásrendszerét, a szolgáltatás erősségeit, gyengeségeit, a tovább fejlesztés lehetőségeit.

Hipotézisek

1. A szakértői bizottságok a hatályos jogszabályoknak megfelelően végzik a feladataikat.
2. A tanácsadás speciális területe a sajátos nevelési igényű tanulók pályaválasztásának támogatása.
3. A későbbi lemorzsolódás, kimaradás, illetve az intézmény váltás elkerülése érdekében rendkívül fontos a szélesebb pályatanácsadás.

2. Az iskolai pályaeorientáció hazai története a vonatkozó jogszabályok tükrében

A modern munkamegosztás kialakulásának és elterjedésének következménye a pályaválasztás igényének felmerülése. Az átgondolt szakmaválasztást már magukkal hozták a XIX-XX. század fordulóján a szakmasztruktúra gazdagodása és az egyre különfélébb munkafeltételek. A pszichológia tudományának fejlődéséhez kötődtek kezdetben - a nemzetközi gyakorlathoz hasonlóan - a pályaválasztással kapcsolatos hazai kutatások. Ranschburg Pál munkássága mindenképpen kiemelendő, hiszen az ő nevéhez köthető a kísérleti pszichológia megjelenése, annak laboratóriumi és klinikai működése, az első kísérleti pszichológiai labor felállítása (1899) és jelentős oktatási tevékenység. A pályaválasztás, pályaválasztási tanácsadás kialakulására és gyakorlatára is nagy hatással voltak kutatási eredményei.

A pályaválasztással kapcsolatos kutatásokat a XX. század elején számos jelentős pszichológus segítette. 1909-ben állította fel Nagy László a budapesti kutató laboratóriumát, ahol pályaválasztási kutatások folytak, valamint ő szorgalmazta a pályaválasztási tanácsadás mielőbbi intézményesülését. A módszertani fejlesztés tekintetében Révész Gábor nevét szokták elsősorban megemlíteni, aki tehetséges gyermekek képességvizsgálatával foglalkozott. Makra Imre készítette el az *Osztrák-Magyar Monarchiában fellelhető összes képzési és pályaválasztási lehetőség összefoglaló gyűjteményét* az első világháborúban. Különböző gyermeklélektani konferenciákon, valamint szakmai folyóiratokban közölt publikációk között a két világháború között egyre gyakrabban tűnt fel a pályaválasztás kérdése. Az első világháborút követő nagyarányú munkanélküliség kezelése érdekében 1922-ben törvényben mondták ki a pályaválasztási tanácsadó intézetek működésének szükségességét.

Az első Nyilvános Pályaválasztási Tanácsadó Laboratóriumot 1924-ben hozták létre, ahol a munkanélküliek pályalkalmassági vizsgálata folyt. Emellett folyamatosan napirenden maradt a gyerekek számára szükséges pályaválasztási tanácsadás kérdése is. Nagy László 1923-ban létrehozta az ő irányításával működő Székesfővárosi Pedagógiai Szemináriumot, ahol nagy hangsúlyt fektetett a pályaválasztásra, illetve különböző képességvizsgálatok kidolgozására. 1941-ben alakult meg a Székesfővárosi Pályaválasztási Tanácsadó és Képességvizsgáló Intézet, az akkori Fővárosi Pedagógiai Szeminárium berkein belül. Pár évvel később szervezték át Fővárosi Lélektani Intézetté, melynek vezetésével Mérei Ferencet bízták meg. A második világháború után számos új kutatás indult kezdeményezésére a pályaválasztás területén. Ortutay Gyula kultuszminiszter kezdeményezésére 10 megyeszékhelyen működött pályaválasztási tanácsadással foglalkozó intézmény. A felépített intézményrendszer fokozatosan leépült az 1948-49-es években bekövetkezett társadalmi, politikai és gazdasági változások következtében. Az 50-es évek ideológiája a pszichológia tudományát nemkívánatosnak tekintette, melyen alapultak a pályaválasztással kapcsolatos kutatások is. Megszüntették a kutatóintézeteket, az országot pedig sokan elhagyták a szakemberek közül. (Völgyesy 1995a; Budavári-Takács 2011)

A Rákosi-korszak a társadalmi munkamegosztásban súlyos problémákat okozott, mivel az átgondolatlan iparosításának következtében számos szakma hiányzott. Az 1956-os forradalmat követő években nyert újra létjogosultságot a pszichológia és a pályaválasztási tanácsadás. Csirszka János vezetésével jött létre egy pályaválasztási tanácsadó csoport a Munkaügyi Minisztériumban, majd az 1024/1959. (VII.19.) Kormányrendelet kormányzati szintre emelte a pályaválasztás kérdését. E rendeletben rendelkeztek elsőként a pályaválasztási tanácsadás megszervezéséről. Az 1027/1961. (XII.30.) számú kormányhatározat a pályaválasztás kormányzati irányítását a Munkaügyi Minisztérium feladatkörébe utalta, az iskolai pályaválasztási feladatok végrehajtását a Művelődési Minisztériumra bízta. Elrendelte, hogy a tanmenetbe épüljön bele a pályaválasztási felvilágosítás, de kikötötte, hogy a területi munkaerő szükségleteinek megfelelően történjen a tanácsadás, vagyis jelentős mértékben alárendelték a társadalmi-gazdasági szükségleteknek, de bizonyos mértékig figyelembe vették a személyes értékeket, a képességeket.

A fejlesztő munka eredményeképpen megindult a 60-as években számos, pályaválasztást érintő kiadvány, illetve pályaválasztással kapcsolatos felvilágosító rádió- és (később) televízió-műsor született. Céljuk elsősorban a közvélemény, a pedagógusok, a szülők és a diákok minél átfogóbb informálása volt.

A kormányhatározatok végrehajtásáról szóló dokumentum (2029/1967.) arra hívta fel a figyelmet többek között, hogy nem elég markánsan jelenik meg a diákok egyéni felkészítése az iskolában folyó pályaválasztási tanácsadó tevékenységben. A tanácsadást végző pedagógus nem megfelelő felkészültsége miatt volt a hiányosságok nagy része, ezért a tanácsadás színvonalának emelését, a pedagógusok e területen történő továbbképzését tűzték ki célul. Különösen fontosnak tekintették a módszertani ismeretek bővítését, azon belül is a tesztek és kérdőívek felhasználását a pályaválasztási döntést előkészítő munkában a továbbképzések esetében. Lehetővé kívánták tenni egy olyan pedagógus alkalmazását az iskolában, akinek a pályaválasztás segítése az elsődleges feladata, az adminisztratív teendők lebonyolításától a pályaválasztást segítő intézményekkel való kapcsolattartásig annak érdekében, hogy az iskolai pályaválasztási munka szakszerűen folyhasson. Felmerült a tanácsadási rendszer szervezeti, intézményes hátterének, feltételeinek javítása is az iskolai pályaválasztási tanácsadás mellett. Komplex módon tekintett a dokumentum a pályaválasztásra, így annak munkaügyi, egészségügyi, pszichológiai és pedagógiai tartalmát is be kívánta vonni az intézményrendszerbe. (Szilágyi 2005)

Az 1029/1971. (VII.3.) Kormányrendelet a pályaválasztási tanácsadás gyakorlatát érintő legfontosabb jogszabály a rendszerváltás előtti időszakból, mely egyrészt a pályaválasztási tanácsadó országos rendszerének felállítására irányult, másrészt a pályaválasztási tanácsadás iskolai feladatairól és feltételeiről rendelkezett. A Munkaügyi Minisztérium felügyelete alatt létrejött az országos intézményrendszer felállítása érdekében az Országos Pályaválasztási Tanácsadó Intézet, amelynek megyei kirendeltségeiben (Megyei Pályaválasztási Tanácsadó Intézet – MPTI) megfelelő szakemberek (pszichológus, gyógypedagógus, pedagógus) segítségével folyt a munka, valamint az Országos Pályaválasztási Tanács, mint módszertani központ. A dokumentum elrendelte az iskolákban a folyamatos és rendszeres pályaválasztási tevékenységet az általános iskola alsó tagozatától, melyet a pályaválasztásért felelős tanárok munkájára kívántak építeni. Annak érdekében, hogy a pályaválasztási felelős tanárok megfelelő figyelmet tudjanak fordítani a feladatokra, órakedvezményben részesültek. A rendelet külön kitért arra is, hogy folyamatosan és rendszeresen gondoskodni kell a felelős tanárok felkészítéséről. Az iskolai felelősökre épített elsősorban a tervszerű pályaválasztási tanácsadás, azonban a megyei pályaválasztási tanácsadók szakembereinek segítségét is hozzárendelte. E rendelet szólt továbbá a pályaválasztási tanácsadás tartalmi elemeiről is, így kiemelte a pályaismeret, az önismeret fontosságát, a magatartás és személyiség nevelését, valamint a megfelelő pályaválasztási elhatározás kialakítását.

Az egész életen át tartó pályaorientációról még nem beszélhetünk ebben az időszakban, hiszen elsősorban a megfelelő iskolaválasztás és szakmaválasztás volt a rendszer célja. (Borbély-Pecze é. n.; Budavári-Takács 2011)

Az általános iskolákban az 1980-as években az iskolai pályaorientációs munkát négy szakaszra bontották. Az alsó tagozaton folyt az előkészítő munka, amelynek során fel kellett mérni a diák érdeklődését, személyiségét és képességeit, valamint pályaismeretüket és önismeretüket fejleszteni. Az 5. és 6. osztály feladata elsősorban a minél szélesebb körű információgyűjtés volt a lehetséges szakmák, pályák, valamint a képző intézmények tekintetében. A 7. évfolyamban megjelenő feladat volt a döntés előkészítése, az iskolán kívüli segítő kapcsolatok erősítése, valamint a szülők bevonása, míg a végleges, szülőkkel és a diákkal is egyeztetett döntés meghozatalára 8. osztályban kerülhetett sor. Az évtized végére lassan leépült a tanácsadás jól felépített intézményes működése, elvesztették önállóságukat a megyei intézmények, azonban az a terminológiai, amely ezekben az években kialakult, meghatározó volt még a rendszerváltás utáni évtizedekben is. (Borbély-Pecze 2010; Borbély-Pecze és mtsai 2013a)

A rendszerváltás után megjelent a pályaorientáció kifejezés a pályaválasztási tanácsadás fogalma helyett. Maga a fogalom tartalmában nem változott markánsan, sőt számos dokumentumban keveredett a két fogalom. Megjelent ugyan a közoktatás, a szakképzés, a felsőoktatás szakpolitikájában a tevékenység, de a hozzá kapcsolódó feladatokat eltérően értelmezték. (Borbély-Pecze és mtsai 2013a:40)

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról rendelkezett a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadó szolgálatok megszervezéséről és feladatairól, valamint meghatározta a szabad munka- és pályaválasztást. A törvény a közoktatás 12 évfolyamát fejlesztési szakaszokra bontotta, amelyen belül a középfokú nevelés-oktatás szakaszának végét, a tizenegyedik és tizenkettedik (vagy öt évfolyamos középiskola esetében a tizenkettedik és tizenharmadik) évfolyamot tekintette „*az általános műveltséget - tanuló érdeklődésének, adottságainak megfelelően - elmélyítő, pályaválasztást segítő szakasznak*” (1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról. 8. § [4.] bekezdés). Az iskola keretein kívülre helyezte ugyanakkor a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadót, és számos más szakszolgálattal együtt a pedagógiai szakszolgálatok közé sorolta (21. § és 34. §). A törvény előírta ennek biztosítására minden megyei önkormányzat számára a pedagógiai szakszolgálat létrehozását, amely meglehetősen nehezen volt megvalósítható a korábbi évek leépítő tendenciája, valamint a szakemberhiány miatt. A jogalkotó a szolgáltatás az iskolától távol írta elő, az nyilvánvalóan nem minden diáknak szólt, hanem csak azoknak, akik a pályaválasztásuk során segítségre szorultak.

A fizikai távolság másik következménye az volt, hogy szakértő támogató segítség nélkül maradtak az iskolában dolgozó pedagógusok. (Borbély-Pecze 2010)

Az első Nemzeti alaptanterv (NAT) 1995-ben jelent meg, mely önálló órakerethez kapcsolta a pályorientációs tevékenységet. A tíz műveltségterület közül az Életvitel és gyakorlati ismeretek oktatásának keretébe helyezte a pályorientációt a technika, a háztartástan és gazdálkodási ismeretek mellett. Az első NAT-ban megjelent az életútszemlélet, ugyanakkor három nagy területre osztva leírta a pályorientáció tartalmi követelményeit is. Elsőként meghatározta az eredményes pályaválasztás pszichés összetevőit (önismeret, érdeklődés, mérlegelés), valamint kiemelte az esetlegesen bekövetkező pályamódosításra való felkészülést. Másodsorban előírta a pályaismeret kapcsán a munka világával kapcsolatos tapasztalatok megszerezését, az egyes pályák jellemzőinek összehasonlítását, valamint az önálló tájékozódást a pályaválasztási dokumentumok között. Végül elvárásként fogalmazta meg a diákokkal szemben, hogy képesek legyenek a munkahelyi feladatok és elvárások azonosítására, a különféle álláskeresési technikákat tudják alkalmazni, az életszerepek változásaival, valamint a munkalehetőségeket meghatározó társadalmi-gazdasági viszonyokkal legyenek tisztában (130/1995. [X.26.] Kormányrendelet).

A kulcskompetenciák fejlesztése került előtérbe a Nemzeti alaptanterv 2003. évi módosítása során (243/2003. [XII. 17.] Kormányrendelet). Kilenc kulcskompetenciát nevezett meg az új NAT, amelyek a következők voltak: döntési képesség, együttműködési képesség, életvezetési képesség, információk kezelésének képessége, kommunikációs képesség, komplexitás kezelésének képessége, kritikai képesség, lényegkiemelő képesség, narratív képesség, problémamegoldó képesség, valamint szabálykövetés képessége. A változatlanul hagyott tíz műveltségterületen keresztül kívánták megvalósítani a kulcskompetenciák fejlesztését. A pályorientáció a 2003-as NAT-ban már a kiemelt fejlesztési feladatok között szerepelt, a felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik elemeként. Eltűnt a pályorientációra biztosított önálló órakeret is, mivel már nem jelent meg az alaptanterv szintjén a részletes szakmai tartalom, mint kiemelt fejlesztési feladat. Az önálló pályorientációs tantárgy a szakiskolákban változatlanul megmaradt, azonban más köziskola-típusokban kizárólag az iskolavezetés szemléletmódján, hozzáállásán, hozzáértésén, vagy a fenntartón múlt. (Borbély-Pecze 2010; Fazekas 2009b; Kenderfi 2011)

Az oktatási rendszer egészét tekintve a kompetenciaalapúság uniós elvárása vált prioritássá az Európai Unióhoz való csatlakozás után. Ennek megfelelően a 2007-ben módosított Nemzeti alaptanterv (202/2007. [VII.31.] Kormányrendelet) is a kompetenciaalapú oktatásra helyezte a hangsúlyt.

A módosított NAT átfogóbb jellegű kompetenciákat határozott meg, úgymint az anyanyelvi kommunikáció, az idegen nyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia, a természettudományos kompetencia, a digitális kompetencia, a hatékony, önálló tanulás képessége, a szociális és állampolgári kompetencia, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség. Megfogalmazták a szükséges ismereteket, készségeket és attitűdöket minden kulcskompetencia-területhez, amelyekhez kiemelt fejlesztési feladatok is csatlakoztak (Kenderfi 2011). A pályaeorientáció továbbra is elsősorban a műveltségterületeken belül valósulhatott meg. (Borbély-Pecze é.n.).

Részletesen foglalkozik a pályaeorientációval a 2011-ben megszületett szakképzési törvény, azonban a szolgáltatások megvalósulásának elképzelése nem egyértelmű (Borbély-Pecze 2010). A törvény a következőképp fogalmaz: *„az életpálya-tanácsadás feladatainak ellátásában részt vesz az alapfokú iskolai oktatást nyújtó intézmény, a szakképző iskola, az iskolafenntartó, a gazdasági kamara, a munkaadói és munkavállalói érdekképviseletek, a megyei fejlesztési és képzési bizottság, valamint a nemzeti foglalkoztatási szerv. Az életpálya-tanácsadási szolgáltatást valamennyi érintett részére elérhetővé kell tenni.”*²

A pályaeorientáció a pedagógus kötelezettségei és jogai között jelenik meg a szintén 2011-ben elfogadott köznevelési törvényben (2011. évi CXC. törvény), amely szerint a pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, óvodában a gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelése, iskolában a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével. Ezzel összefüggésben kötelessége, hogy tanítványai pályaeorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa (2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről, a pedagógus kötelességei és jogai 62 § 1. bekezdés). A törvény ugyanakkor az iskolaválasztást, pályaválasztási tanácsadást a pedagógiai szakszolgálatok feladataként fogalmazza meg.

---

² 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről. Letöltés dátuma: 2024. 03. 21 forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100187.TV&timeshift=20170101&txreferer=A1100190.TV>

3. Pályaválasztási tanácsadás, pályaorientáció, életpálya-tanácsadás fogalmának alakulása

Gyakran találkozhatunk fogalomértelmezési nehézségekkel a pályaorientáció kifejezéssel kapcsolatban a hazai szóhasználatban. Sem a szakirodalomban, sem a gyakorlatban nincs egységes szóhasználat a mai napig, a pályaválasztási tanácsadás, a pályaorientáció vagy az életpálya-tanácsadás fogalma közötti különbség, tartalmi eltérés gyakran még ma sem tisztázott. Egyrészt annak köszönhetőek a szóhasználati problémák, hogy a nemzetközi szakirodalomban előforduló kifejezések nehezen fordíthatóak magyarra, illetve nem egyértelműek a magyar megfelelőik sem. Másrészt a pályaválasztás, illetve a pályaválasztási tanácsadás elnevezések voltak használatosak a magyar szóhasználatban a rendszerváltásig, azonban mára e fogalmak azt a komplex feladat rendszert nem fedik le, amelyet az elmúlt évtizedek változásai (társadalmi, gazdasági, technikai) hoztak, mégis a fenti kifejezéseket gyakran használják szinonimaként.

Pályaválasztási tanácsadás

1986-ban megjelent tanulmányában a pályaválasztást Ritoók Pálné *„a fiatalok társadalomba való beilleszkedésének, szocializációjának egyik nagyon jelentős mozzanata”* -ként írja le (Ritoók, 1986:7). A pályaválasztás döntést jelent, melynek során *„az egyén a fennálló lehetőségek alapján önállóan, céljának megfelelően kiválaszt egy olyan foglalkozást, tevékenységet, amely lehetővé teszi, hogy a társadalom és/vagy a maga számára értéket tartalmazó munkát végezhesen.”* (Szilágyi 2000:16) A pályaválasztási döntést minden fiatal átéli, annak meghozása egy összetett folyamat, mely sok ismeretet, tájékozottságot igényel, bizonyos fokú érettséget is feltételez. Végig kell gondolni az egyéni adottságokat, az indítékokat és elképzeléseket, valamint a választható lehetőségek és a pályakövetelmények összeegyeztethetőségét a helyes döntéshez. Az egyénnek és a társadalomnak egyaránt érdeke, hogy megtalálja önmagát életpályáján, s ott produktív legyen. (Ritoók, 1986) Az egész személyiség érettségi fokával szoros összefüggésben van a pályaválasztási döntés. Rókusfalvy megfogalmazása szerint *„pályaérettségnek nevezzük a tanuló egész személyiségének olyan fejlett állapotát, amely egyrészt lehetővé teszi az elhelyezkedési lehetőségeknek és a személyiségnek megfelelő pálya adekvát választását, másrészt biztosítja a szakmai képzésnek legalább minimális sikerét, és felébreszti a tanulóban a szakmai beilleszkedésre való tartós törekvést.”* (Rókusfalvy, 1969:49)

1976-ban már Völgyesy is megfogalmazta, hogy a fiatalok a megfelelő pályaválasztási döntést csak alapos előkészítés után képesek hozni, hiszen ehhez személyes tapasztalataikat, valamint közvetlen környezetük és a társadalom hatásait is kell integrálják. Meghatározó abban a környezet információs szintje, hogy megfelelő mennyiségű információval rendelkeznek-e a választható pályákról a fiatalok, hiszen ennek alapján alakítják elképzeléseiket a választott szakmáról. Minél kevesebb információval rendelkeznek, annál kevésbé tudnak átgondolt döntést hozni, annál valószínűbb, hogy választásuk spontán, véletlenszerű, vagy kényszerű lesz. (Völgyesy, 1976., idézi: Kenderfi, 2012) A pályaválasztás, illetve pályaválasztási döntés kifejezés ugyanakkor azt sugallja, hogy egy megváltoztathatatlan, egyszeri, végleges döntésről van szó, amelyet fiatal korban kell meghozni, majd nem kell foglalkozni vele a továbbiakban. Magyarországon, a rendszerváltás előtt valóban jellemző volt, hogy egy életre kijelölték az egyén szakmai útját az ifjúkorban meghozott iskolaválasztási, pályaválasztási döntések, mely egy szakma, jellemzően egy munkahely, lineáris szakmai előmenetelt jelentett a nyugdíjig. A tervgazdálkodás érdekei helyeződtek a középpontba, az egyéni ambíciók kevésbé játszottak szerepet. A pályairányítás volt jellemző, melynek során a fiatalokat a gazdaság igényeinek megfelelő területek, illetve olyan szakmák (elsősorban a szakmunkás szükségletet kielégítendő) felé terelték, tervszerűen és céltudatosan befolyásolva a pályaválasztást, annak függvényében, hogy milyen továbbtanulási, illetve elhelyezkedési lehetőségek voltak az adott régióban. (Borbély-Pecze, 2010., Kenderfi, 2012) Mivel a pályaválasztást egyszeri döntésként értelmezték, és az ifjúkorhoz kapcsolták alapvetően, így kizárólag az iskolás korú gyerekeket tekintették a pályaválasztási tanácsadás célcsoportjának, ezen belül is kiemelten a 8. osztályosokat. Az iskolára és a pedagógusra jelentős feladat hárult a pályaválasztást előkészítő munkában, amihez az Országos Pályaválasztási Tanácsadó Intézet irányítása alatt dolgozó megyei intézetek szakembereitől, pedagógusoktól, pszichológusoktól és közgazdászoktól kaphattak megfelelő szakmai segítséget. (Borbély-Pecze, 2010)

A rendszerváltást követően jelentős változásokon ment keresztül a pályaválasztás folyamata és az ehhez kapcsolódó tanácsadói munka. Az életpályáról, pályaválasztásról alkotott addig kialakult felfogást átalakította a hazánkban bekövetkező társadalmi és gazdasági folyamatok, a piacgazdaságra való áttérés, és annak következtében a munkaerőpiac és a foglalkoztatási struktúra átalakulása, a munkanélküliség megjelenése, az oktatási rendszer folyamatos változása, majd az Európai Unióhoz való csatlakozás következtében megjelenő követelményeknek való megfelelés.

Folyamatos megújulást, újabb és újabb kompetenciák (pl.: IKT kompetencia, interperszonális kompetenciák, idegen nyelvi kompetencia) elsajátítását kívánta a gyorsan változó gazdasági és technikai környezethez való alkalmazkodás igénye.

A pályák, a szakmák, az egyes végzettségekkel betölthető munkakörök tartalmának változása, a fokozódó munkáltatói elvárások, az egész életen át tartó tanulás (lifelong learning, LLL) szemléletének terjedése és a tanulási lehetőségek módosulása, a tanulási utak gazdagodása szintén hozzájárult a pályaválasztás, valamint az azzal összefüggő segítő tevékenységek változásához.³ Nem egyszeri döntést jelent az egyén életében a pályaválasztás, hanem újra és újra felmerülő döntési helyzeteket, ugyanis többször kerülhet olyan helyzetbe az egyén életpályája során, hogy munkahelyet, sőt szakmát kell váltania. Tehetik ezt például saját személyes fejlődésük érdekében, érdeklődésük, értékrendjük megváltozása miatt, külső gazdasági körülmények, gazdasági vagy munkaerő-piaciváltozások következtében. A pályaválasztási döntés, amit ifjúkorban meghozunk tehát nem egy életre szól, csak irányt ad, amely a későbbiekben változhat/változtatható. (Szecsődi, 2003)

Pályaorientáció

A pályaválasztási tanácsadás mellett a rendszerváltást követően megjelent a pályaorientáció fogalma, mely nem a választásra, hanem sokkal inkább az életpálya tervezésére, a pályákkal kapcsolatos tájékoztatásra, irányításra, orientálásra helyezte a hangsúlyt. Ez a megközelítés folyamatnak tekinti a pályaválasztást, amely során több alkalommal kell döntést hozni. Szilágyi Klára megfogalmazása szerint a pályaorientáció *„a tanuló egyéni igényeinek figyelembevételével segíti a megfelelő pálya kiválasztását, kiterjedt információnyújtás révén”*, (Szilágyi-Völgyesy, 1996:59) melyhez az egyénnek szüksége van önismeretre, pályaismeretre, valamint munkaerő-piaci ismeretekre. Pedagógiai fejlesztési folyamat a pályaorientáció, melynek célja, hogy képessé váljon az egyén a változások megértésére, elfogadására és kezelésére az életútja során. Ennek érdekében szükség van egy olyan támogató rendszer kialakítására, amely segíti ebben a folyamatban az egyént, biztosítja számára a segítő szolgáltatásokat és a megfelelő információkat. (Borbély-Pecze-Gyöngyösi-Juhász, 2013a)

---

³ Az iskolarendszer jelentős változáson ment keresztül a rendszerváltást követően. Megjelentek az egyházak, a civil szervezetek, illetve a profitorientált cégek által működtetett intézmények az állami fenntartású intézmények mellett. A felnőttképzés piaca is jelentősen bővült, számos felnőttoktatással foglalkozó vállalkozás kezdte meg működését egyre bővülő képzési portfólióval. Az iskolarendszeren kívüli képzések széles köre is megjelent az iskolarendszerű oktatás és képzés mellett. (Farkas, 2013)

A pályorientáció folyamatát kiterjeszti az iskolás kor mellett a felnőtt korra is az Európa Tanács 2008-ban született definíciója, így -megfogalmazásuk szerint- olyan tevékenységek összességének tekintik a pályorientációt, *„amelyek bármilyen korú állampolgárok számára, életük bármely pontján lehetővé teszik képességeik, kompetenciáik és érdeklődésük felmérését, hogy észszerű oktatási, képzési és foglalkoztatási döntéseket hozzanak, valamint hogy menedzselni tudják egyéni életútjukat a tanulás, a munka és az élet egyéb területein, ahol ezeket a képességeket és kompetenciákat elsajátíthatják és/vagy használhatják.”* (ELGPN Szakszótár, 2013:26) Megjegyzi a szakszótár, hogy egy olyan ernyőfogalom a pályorientáció, amely magában foglalja a tájékoztatást, a tanácsadást, a tanítást, az értékelést és az érdekképviselést is. Az Európai Pályorientációs Szakpolitikai Hálózat által létrehozott szakszótár a pályorientációhoz kapcsolatos fogalmakat összegyűjti, és egy-egy fogalomhoz akár többféle definíciót is kapcsol. Érdemes felhívni a figyelmet a fenti definíció esetében arra, hogy a pályorientációval kapcsolatban megjelenik az egyén felelőssége, melyet vállalnia kell az életpályájával kapcsolatos döntéseiért.

Életpálya-tanácsadás, életút-támogató pályorientáció

A tanulás nem érhet véget az iskolás korról a gazdasági és munkaerő-piaci versenyben való helytállás érdekében, egy életen át szükséges fejleszteni, megújítani a tudást. Kapcsolódva a lifelong learning (LLL) szemlélethez, meghatározóvá vált az egész életutat támogató pályorientációs tevékenység az elmúlt években, vagyis a lifelong guidance (LLG) is. Nincsen egységesen használt magyar megfelelője a kifejezésnek, egyaránt használatos a pályatanácsadás, a pályafejlődési tanácsadás, az életpálya-tanácsadás, az életút-támogató pályorientáció a lifelong guidance fordításaként. (Borbély-Pecze-Gyöngyösi-Juhász, 2013a) Az Európa Tanács definíciója szerint a lifelong guidance *„azon tevékenységek összességét fedi le, amelyek az egész életen át tartó tanulás kontextusában képessé teszik az európai állampolgárokat arra, hogy meghatározzák kompetenciáikat, érdeklődésüket, képzési és oktatási döntéseket hozzanak, és vezessék saját tanulási, munkavállalási életútjukat az így megszerzett életpálya-építési kompetenciákkal.”* (Európai Unió Tanácsa, 2008., idézi Borbély-Pecze-Gyöngyösi-Juhász, 2013a:35) A proaktív jellegét hangsúlyozza ez a megközelítés a pályorientációs tevékenységnek, hiszen a munkavállaló egyéntől folyamatos alkalmazkodóképességet vár el a változó gazdasági helyzet és munkaerőpiac, gyakran kiszámíthatatlan, nehezen tervezhető helyzetben kell a pályát tervezni, majd folyamatosan újra tervezni.

Éppen azon tevékenységek összességét jelenti az életút-támogató pályaeorientáció, amelyek az egyént képessé teszik arra, hogy felépítse életútját és újra gondolja, módosítsa, fejlessze folyamatosan. Ennek érdekében már ideje korán meg kell kezdeni az életpálya-építési kompetenciák fejlesztését, mely a közoktatásban töltött idő alkalmas. (Borbély-Pecze-Gyöngyösi-Juhász, 2013b)

Borbély-Pecze Tibor Bors megfogalmazása szerint az életpálya tanácsadás egy integráló fogalom, *„mely magába olvasztja a pályaválasztási tanácsadás, a karrier kompetenciák fejlesztése/tréningezése, a pályakorrekciós tanácsadás, a munkavállalási tanácsadás, a hallgatói életvezetési tanácsadás és az életút tanácsadás stb. korábbi részfeladatokat.”* (Borbély-Pecze, 2010:12)

4. A pedagógiai szakszolgálat elhelyezése, szerepe a köznevelési rendszer intézményei között

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szerint:

*„7 § (1) **Köznevelési intézmény:***

- a) az óvoda,*
- b) az általános iskola,*
- c) a gimnázium,*
- d) a szakgimnázium,*
- e) a szakiskola,*
- f) a készségfejlesztő iskola,*
- g) az alapfokú művészeti iskola,*
- h) a kiegészítő nemzetiségi nyelvoktató iskola,*
- i) a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény,*
- j) a kollégium,*
- k) a pedagógiai szakszolgálati intézmény,*
- l) a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmény, és*
- m) a kiegészítő nemzetiségi óvoda.*

(1a) Nevelési-oktatási intézmény az (1) bekezdés a)-j), valamint m) pontja szerinti köznevelési intézmény.

(1b) Középiskola az (1) bekezdés c) és d) pontja szerinti köznevelési intézmény.

(1c) Középfokú iskola a középiskola és az (1) bekezdés e) és f) pontja szerinti köznevelési intézmény.

(1d) Iskola a középfokú iskola és az (1) bekezdés b) és g) és h) pontja szerinti köznevelési intézmény.]”⁴

A szakértői bizottság a pedagógiai szakszolgálatokon belül a köznevelési intézmények közé tartozik. Bizottságunk Somogy vármegye területén alapfeladatát - sajátos nevelési igény vizsgálata, megállapítása, illetve kizárása - ennek megfelelően látja el.

A szakszolgálati feladatok területeit a köznevelési törvény 18 § (2) bekezdése tartalmazza, melyek a következők:

1. gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás,
- 2. szakértői bizottsági tevékenység,**
3. nevelési tanácsadás,
4. logopédiai ellátás,
- 5. továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás,**
6. konduktív pedagógiai ellátás,
7. gyógytestnevelés,
8. iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás,
9. kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

A pedagógiai szakszolgálatok feladatainak, működési feltételeinek, feladatai ellátásának részletes szabályait a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet jeleníti meg.

5. Az intézmény működési körét meghatározó, vagy befolyásoló jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól

---

⁴ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről. URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>
(Utolsó letöltés: 2022. 03. 21.)

- 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
- 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól a végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelettel egységes szerkezetben
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1995. évi LXVI. törvény a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről
- 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről a végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelettel egységes szerkezetben
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 79/2006. (IV. 5.) Korm. rendelet a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről
- 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 44/2007. (XII. 29.) OKM rendelet a katasztrófák elleni védekezés és a polgári védelem ágazati feladatairól

- 5/2003. (II. 19.) ESZCSM rendelet a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról
- 4/2000. (II. 25.) EüM rendelet a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről
- 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről

6. A szakszolgálati intézmény bemutatása

Az intézmény 2013. szeptember 1-jén 14 intézményegységből jött létre azzal a céllal, hogy a szakmai tartalmak egységesítésével, a minőségi munka megvalósításának támogatásával magas szakmai színvonalon történjen a szakszolgálati feladatellátás.

Az eltérő szakmai, szervezeti, infrastrukturális háttérrel rendelkező intézményegységek a hagyományaik megtartása mellett egységesítették a szakmai működést, ezáltal minőségi szolgáltatást nyújtanak a kliensek számára születéstől a tankötelezettség végéig. Az ellátás kezdeményezésére javaslatot tehetnek az intézmény partnerei, a kliensek, a szülők, a pedagógusok, a gyermek-ifjúság- és családvédelmi-, az egészségügyi szolgáltatásban dolgozó szakemberek. Az ellátást kezdeményező részese lehet a szolgáltatásnak, bevonása az igényeinek megfelelően változhat.

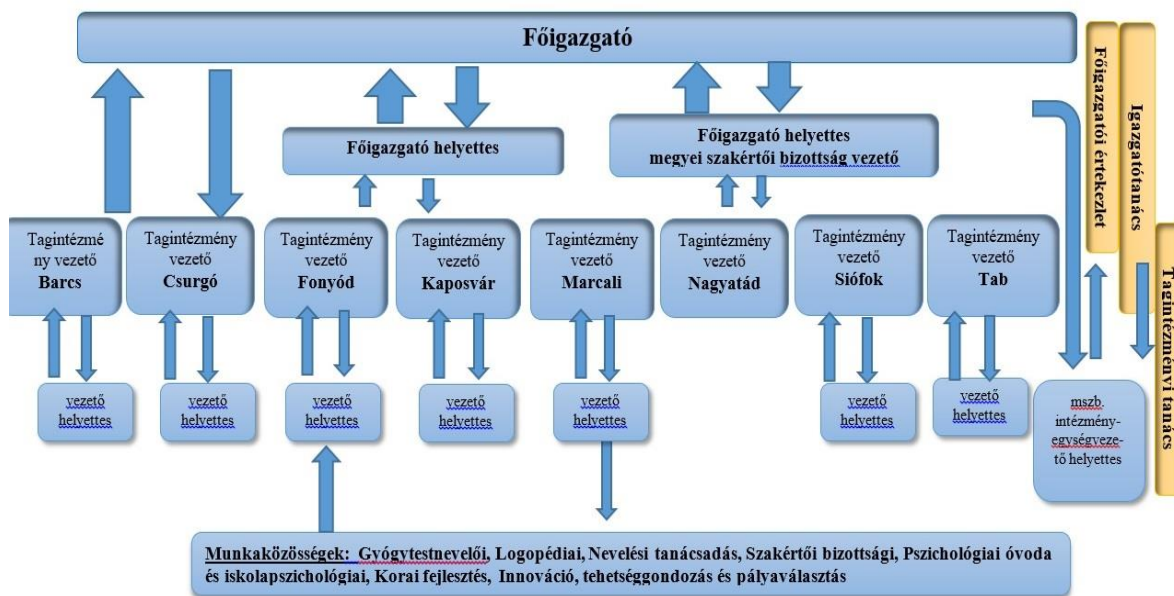
A kliens központú szakszolgáltatás egyenlő esély biztosítására törekszik, figyelembe véve az érintettek életkorát, problémáját, kiemelt figyelmet fordítva a fejlesztési igényekre.

A 2013-as átszervezést követően tiszta profilú intézményrendszer alakult ki. A vármegyei működés a hagyományok megtartása mellett, teret enged a közös szakmai gondolkodásnak, egységes elvárás-rendszert teremt, amely a szülők, partnerek számára átlátható rendszert biztosít. A tagintézmények és telephelyek szakmailag egységes működése, összehangolt közös szakmai gondolkodása és az együttműködések különböző formái hozzájárulnak az ellátás minőségének növeléséhez, a hiányzó területek korrekációjához, az egyedi terápiák intézményegységeken átnyúló megvalósításához, a humán erőforrás gazdálkodás rugalmasabb működéséhez. A vármegyei, tagintézményeken átívelő munkaközösségek szakmai biztonságot nyújtanak, lehetőséget adnak a jó gyakorlatok, szakmai tapasztalatok megosztására, az innovációs folyamatok felerősödésére.

A pedagógiai szakszolgálatok segítik a szülő és a pedagógus munkáját és a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását.

6.1. Az intézmény szervezeti felépítése

Kaposváron a Somssich Pál utca 8. szám alatti székhelyünkön működik a főigazgatóság és a vármegyei szakértői bizottság, a nyolc járásban pedig egy-egy tagintézmény és hat telephely.

1. ábra – Az intézmény szervezeti felépítése

/forrás: Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat: Szervezeti és Működési Szabályzat, 2017. 12. oldal/

Az Intézmény élén főigazgató, a tagintézmény élén igazgató áll. A főigazgató munkáját az intézmény egy vagy több feladatának szakmai irányítását ellátó főigazgató-helyettesek, az igazgató munkáját – a jogszabályi feltételek fennállta esetén – a tagintézmény egy vagy több feladatának szakmai irányítását ellátó igazgató- helyettes segíti. A főigazgató-helyettesek egyike közvetlenül irányítja a székhely által ellátott szakmai feladatok végrehajtását. Az igazgató a tagintézmény vezetésével összefüggő feladatait a tagintézmény-vezetői tanács közreműködésével látják el.

A tagintézmény-vezetői tanács feladata, hogy elkészítse, elemezze és összehangolja a különböző szakszolgálati területek munkatervét, s javaslatot tesz a feltételek és a szakmai munka javítására.

Az igazgatótanács feladata az intézményegységek szakmai munkájának összehangolása, azok értekezleteinek előkészítése, a szakmai munka stratégiai tervezésének segítése, illetve az intézményegységek munkatervének összehangolása.

A jogszabályoknak teljeskörűen megfelelően, a székhely a vármegyei szakértői bizottsági tevékenységet, illetve a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadást, a nyolc tagintézmény a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadást kivéve valamennyi szakszolgálati tevékenységet ellátja. A telephelyek lehetővé teszik, hogy a kliensek a lakóhelyükhöz minél közelebb vehessék igénybe a szükséges szolgáltatásokat. A különböző ellátási formák ambuláns módon, és külső feladat-ellátási helyszíneken, bölcsődékben, köznevelési intézményekben, fogyatékosok ápoló-gondozó otthonokban, gyermekotthonokban, szükség esetén a család otthonában valósulnak meg. Az alapterápiák mellett a tagintézményekben a helyi sajátosságoknak megfelelően speciális fejlesztési lehetőségek állnak rendelkezésre.

7. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás meghatározása

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013 EMMI rendelet 26. § kimondja:

1) Az Nkt. 18. § (2) bekezdés e) pontja szerinti továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás feladata a tanuló adottságainak, tanulási képességének, irányultságának szakszerű vizsgálata, és ennek eredményeképpen iskolaválasztás ajánlása. A tanácsadás során figyelembe kell venni a tanuló személyes adottságait és érdeklődését.

(2) A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás keretében nyújtott tájékoztatás elősegíti a tanuló pályaválasztását, figyelembe véve az egyéni tulajdonságokat és a foglalkoztatási lehetőségeket, ennek érdekében kapcsolatot tart a foglalkoztatási pályaválasztási tanácsadóval, valamint a tehetséggondozó hálózattal.

(3) A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadó a javaslatait a tanuló meghallgatása, szükség szerinti vizsgálata és az érintett pedagógusok véleménye alapján alakítja ki.

(4) A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi tájékoztatással, kiadványokkal segíti az iskolai pályaeorientációs tevékenységet.

(5) A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadási feladatokat az Intézmény székhelyintézménye, illetve vármegyei, fővárosi tagintézménye, vármegyei, fővárosi működési körzettel látja el.⁵

A székhelyintézmény új feladata a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás. A jogszabály alapján tehát csoportos és egyéni tanácsadás keretében a tanuló adottságainak, tanulási képességének, irányultságának szakszerű vizsgálatára, iskolaválasztás ajánlására terjed ki, információkat továbbít a témában, támogatja az iskolai pályaeorientációs munkát. A tanácsadás speciális területe a sajátos nevelési igényű tanulók pályaválasztásának támogatása, melynek alapja a vizsgálatban részt vevő szakemberek és a tanácsadó szakemberek szakmai együttműködése.

8. A szolgáltatási környezet bemutatása

8.1. Somogy vármegye földrajzi, demográfiai, munkaerőpiaci mutatói

Somogy vármegye az ország ötödik legnagyobb megyéje. A vármegyében 8 járás található, a Barcsi, Csurgói, Fonyódi, Kaposvári, Marcali, Siófoki, Nagyatádi és Tabi járások. A népsűrűséget tekintve a legritkábban lakott megyék közé sorolható, a településszerkezetre főként az aprófalvak jellemzőek. A vármegye 245 települése között 15 város van. Ebből adódóan leképeződik a vármegye szociokulturális jellemzője. Több településről napi utaztatással jutnak el a gyermekek az iskolájukba. A munkanélküli szülők száma magas, iskolázottságuk alacsony. Anyagi nehézségek miatt is akadályokba ütköznek. Ezek a problémák a sajátos nevelési igényű gyermek esetében tovább fokozódnak. Mindez hatást gyakorol a közlekedés, az ipar, a mezőgazdaság, az oktatás és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások megszervezésére is.

A KSH munkaerő-felmérésének eredményei szerint a megyében élő 15-64 éves népesség gazdasági aktivitása az egy évvel korábbinál kedvezőbb képet mutatott. 2021. II. negyedévében – a hivatkozott korcsoportba tartozó népesség köréből – 129,8 ezren voltak jelen Somogy vármegye munkaerőpiacán, 121,4 ezren foglalkoztatottként, 8,4 ezren pedig munkanélküliként, míg a gazdaságilag inaktívak tábora 56,8 ezer főt számlált.

---

⁵ 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről Letöltés dátuma: 2024. 03. 21. forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300015.emm>

2021 szeptemberében a nyilvántartásban lévők nemek szerinti összetételét tekintve a nők arányának emelkedése volt tapasztalható: 6 076 fős csoportjuk 52,2%-os súlyt képviselt, míg a férfiak tábora 5 567 főt számlált. A regisztrációban lévők között a legfeljebb az általános iskola 8 osztályára kiterjedő iskolai végzettségű álláskeresők szerepelnek a legnagyobb súlyban, tárgy hónapban 46,2%-os hányadot képviseltek 5 384 főt számláló csoportjukkal. A nyilvántartott álláskeresők köréből 3 208-an szakmunkás-bizonyítvánnyal, 2 552-en pedig középiskolai érettségivel kívántak elhelyezkedni, előbbiek összlétszámon belüli aránya 27,6%-os, míg utóbbiaké 21,9%-os volt. A regisztrációban található 499 diplomás a teljes állományon belül 4,3%-os részesedést jelentett.

(Forrás: https://www.kormanyhivatal.hu/download/9/e6/17000/Munkaer%C5%91-piaci%20helyzetk%C3%A9p_Somogy_megye_2021_09.pdf)

A gazdasági ágak megoszlása a megyében területenként nagyon eltérő. A gépipar, a számítógép- és híradástechnikai és az élelmiszeripari (hús- és tejfeldolgozás) termékek gyártása említést érdemel a feldolgozóiparban. Kaposváron található az ország egyetlen termelő cukorgyára.

A vármegye természeti adottságai mezőgazdasági szempontból változatosak. Jók a fa-, vad-, hal- és gyógynövény-gazdálkodás feltételei. A vármegye teljes földterületének mintegy 60%-a mezőgazdasági termőterület. A növénytermesztés legjelentősebb tényezői a gabonafélék, a repce, a cukorrépa és a napraforgó. Egyes területekhez kötődően pl. Balaton part fontos a szőlő- és gyümölcsstermesztés. Az állattenyésztésben a sertés-, a baromfi- és a szarvasmarhatenyésztés a meghatározó.

Somogy vármegye gazdaságában jelentős szerepet játszik az idegenforgalom, amelyben legjelentősebb terület a Balaton és környezete, valamint az országos vagy regionális jelentőségű termál-, illetve gyógyfürdővel rendelkező települések adják.

A XX. század közepe óta működnek felsőoktatási intézmények a vármegyeszékhelyen. Az egyik a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campusa, a másik pedig a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kara.

Hiányszakmák a Dél-dunántúli régióban (köztük Somogy vármegyében is): hegesztő, műanyag feldolgozó, szerszámkészítő, ápoló, automatizálási technikus, baromfifeldolgozó-ipari szakmunkás, élelmiszer- és vegyiáru-kereskedő, fémforgácsoló, géplakatos, hentes és mészáros, húsipari szakmunkás, karosszerialakatos, mechanikai műszerész, mechatronikai műszerész, pék, pék-cukrász.

8.2. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás hagyományai Somogy vármegyében

A pályaválasztási tanácsadás szakfeladat ellátása korábban is választható volt a vármegyében szórta működő pedagógiai szakszolgálatok számára. A kistérségi ellátás keretében több mint 2000 tanuló vett részt a pályaválasztási tanácsadás különféle formáiban Somogy megyében. Egyéni és csoportos formában voltak elérhetőek a vármegye különböző pontjain működő szolgáltatások az intézmények feltételeinek megfelelően. Előnye volt az ellátási formának, hogy a kistérségi centrumokban és a hozzájuk kapcsolódó decentrumokban, az igénylők lakhelyéhez közel lehetett a szolgáltatásokat igénybe venni. Hátránya volt ugyanakkor, hogy a helyi feltételek határozták meg az ellátás tartalmi elemeit. A szakszolgálatok mellett a tanácsadói munkába igény szerint bekapcsolódtak a munkaügyi központ kirendeltségei is.

A szakszolgálati rendszer átszervezésével (2013 szeptemberétől) az ellátás vármegyeközpontúvá vált, szakmailag egységes ellátást biztosítva a szolgáltatást igénylő kliensek számára. Kiemelt figyelmet kellett fordítani a szülők, intézmények tájékoztatására a feladatellátó szervezet változásáról, a megyeközponti ellátásról, az igénylés eljárásrendjének módosulásáról.

8.3. Köznevelési intézményrendszer

A pályaválasztási tanácsadáson 12–25 éves tanulók, szüleik és pedagógusaik kapnak segítséget a vármegye valamennyi általános és középiskolájában.

Somogy vármegye az ország egyik legnagyobb területű és ezzel szemben egyik legkisebb lélekszámú megyéje, aprófalvas település szerkezettel, mindezekből következően elaprózódott intézményrendszerrel. A racionalizáció ellenére is magas az óvodák és általános iskolák száma, melyek gyakran alacsony létszámúak.

A vármegyében az általános és középfokú iskolák fenntartói feladatainak nagy részét a tankerületi központok és a Nemzetgazdasági Minisztérium biztosítja.

A vármegyében két tankerületi központ működik, kaposvári és siófoki központtal.

Feladatellátási területük 4-4 járásra terjed ki, azzal, hogy a szakszolgálati feladatellátást vármegyei szinten a Kaposvári Tankerületi Központ biztosítja. A tankerületi központok gazdasági szervezettel rendelkező központi költségvetési szervek.

2015. július 1-től kezdte meg működését a két szakképzési centrum, melybe 16, a Nemzetgazdasági Minisztérium fenntartásába átkerült tagintézmény integrálódott. Az integráció lehetővé tette a hatékonyabb és rugalmasabb intézményrendszer működését, melyben gyorsabban lehet reagálni a gazdaság által támasztott munkaerőpiaci igényekre, változásokra.

9. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás szakszolgálati tevékenység célcsoportjai

A köznevelési törvény rendelkezik a pedagógiai szakszolgálati ellátásra jogosultak köréről. A 46 § (3) g) pontja alapján a gyermeknek, tanulónak joga, hogy *„állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban - különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban - részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért.”*⁶

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás elsődleges célcsoportja a nappali tagozatos tanulói jogviszonnyal rendelkező gyermekek és fiatalok tartoznak. Különböző szakmai szempontok indokolnák a célcsoport tágítását, többek között az is, hogy a nappali tagozaton jogviszonyt létesíteni már nem tudó, ám szakképzésben, felsőoktatásban tanulni kívánó fiatalok is részesülhessenek tanácsadásban.

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás feladata az iskolaválasztás ajánlása, valamint az ehhez szükséges döntés meghozatalában való támogatás. Ennek megfelelően a szolgáltatás célcsoportja elsősorban a különböző iskolatípusokba átlépő tanulók köre. Hagyományosan az általános iskolák és a középfokú oktatási intézmények utolsó évfolyamának diákjai. A jól átgondolt, kellő időben meghozott döntés elősegítése érdekében kiemelt célcsoport a pályaválasztási döntésre felkészülő tanuló, annak családja, a velük foglalkozó szakemberek.

Az általánosságban vett célcsoport meghatározás mellett fontos szempont, hogy milyen típusú szolgáltatás igénylésére kerül sor.

---

⁶ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. Letöltés dátuma: 2024. 03. 21. Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>

A szempontokat figyelembe véve közvetlen célcsoport az egyéni karrier és vagy pályainformációs tanácsadón résztvevő tanuló, az önmaga minél szélesebb körű megismerésére törekvő tanuló, illetve a csoportos foglalkozásokon részt vevő tanulócsoport.

Másodlagos célcsoport a foglalkoztatási pályaválasztási tanácsadók, a tehetséggondozó hálózat tagjai, valamint az iskolában pályorientációs tevékenységben érintett pedagógusok, a döntés előkészítésében aktív szerepet vállaló szülők.

10. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás személyi és tárgyi feltételei

10.1. Személyi feltételek

A továbbtanulási pályaválasztási feladatellátáson egy teljes állású tanácsadó pedagógus álláshely van betöltve. A tanácsadó pedagógus szakember tanítói végzettséggel, valamint szakvizsgával rendelkezik. Emellett 4 gyógypedagógus heti 18 órában vesz részt az ellátásban, elsősorban a sajátos nevelési igényű tanulók pályorientációs támogatásával. A gyógypedagógusok egyetemi diplomával és szakvizsgával is rendelkeznek.

Részt vesznek a kompetenciakörüknek megfelelően a vizsgáló eljárások, tesztek, kérdőívek kiválasztásában, új vizsgáló eljárások kidolgozásában, felkutatásában, a megfelelő tanácsadási forma meghatározásában. A szakemberek részt vesznek a honlap átalakításában, szórólapok készítésében, a tanulói és intézményi igények feltérképezésében az intézmény szolgáltatási rendszerének megismertetése céljából. A kliens igényeinek és szükségleteinek megfelelően tanácsadó programok kidolgozásával, megvalósításával biztosítják az egyén, a csoport megismerésének módszereit és a tanácsadások megfelelő formáját.

A sajátos nevelési igényű tanulók pályaválasztásával, iskolaválasztásával kapcsolatban a vármegyei szakértőbizottság szakembereivel együttműködve, segítséget nyújtanak.

Aktív szereplői tanulókat érintő eszmegbeszéléseknek, pedagógus konzultációknak, szakmai és szakmaközi együttműködéseknek. Kompetenciájuk továbbfejlesztésére, a pedagógus továbbképzéseken való részvételre folyamatosan törekszenek.

10.2. Tárgyi feltételek, a szolgáltatást támogató informatikai rendszer

10.2.1. Helyiségek, bútorzat

A pályaválasztási tanácsadás az intézmény székhelyintézményében zajlik.

A gazdasági és társadalmi átalakulásokkal együtt a szakszolgálat városon belüli székhelye is többször változott. 2006. szeptember 1-jétől a bizottság székhelye a városközponthoz közel, a Somssich Pál utca 8. alatt (Somogy Vármegyei Duráczy EGYMI és Kollégium épületében), akadálymentesített, lifttel ellátott épületrész 2. és 3. emeletén található. Nem önálló épület, annak előnyeivel és hátrányaival. A vidékről beutazó szülők számára a MÁV és a buszpályaudvarról könnyen elérhető. Gondot elsősorban a parkolási nehézség okozza, mivel az épület környékén a „támogatott” parkolási lehetőség kevés. Az intézményben portaszolgálat működik, emellett individualizált, jól érthető információk (feliratok, irányító táblák) segítik a tájékozódást.

2. ábra - Somogy Vármegyei Duráczy József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium épülete, melyben a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottság is található

/forrás: <http://www.pedagogiai-szakszolgalat.hu/>

A munkavégzés helyszínét 5 darab egyéni és csoportos tanácsadásra, vizsgálatra és konzultációra alkalmas helyiség biztosítja, amelyből 4 szoba a szakértői vizsgálati célokat is szolgál, a gyógypedagógusok és a pszichológus osztott munkaköre miatt.

A csak kifejezetten pályaválasztási tanácsadásra használt helyiségben helyezik el a szakemberek a keletkezett dokumentumokat, folytatnak szakmai team munkát. Az alkalmazotti szoba a szakértői bizottsággal közös használatú.

A helyiségek bútorzatának bővítésére, valamint az informatikai eszközpark korszerűsítésére az EFOP 3.2.5. projekt keretében került sor.

10.2.2. Informatikai támogató rendszer

A szobák telefonnal, számítógéppel és internettel felszereltek. Kifejezetten a pályaválasztási tanácsadást szolgáló internetes levelezési cím került kialakításra az internetes kapcsolattartáshoz, az smpszyalyavalasztas@gmail.com elérhetőséggel, ezzel biztosítva a folyamatos, naprakész elérhetőséget és kapcsolattartást. A pályaválasztási tanácsadás bemutatása az intézmény honlapjának részeként a székhely intézményben jelenik meg. Jelenleg a felület nem alkalmas az interaktivitásra, az online tanácsadásra. Egyelőre a szolgáltatások leírására és a jelentkezés módjára tér csak ki.

10.2.3. Alkalmazott tesztek, kérdőívek

A tanácsadás során a szakemberek különböző teszteket, kérdőíveket használnak. A minél gyorsabb feldolgozáshoz és az azonnali visszacsatoláshoz a kérdőívek 2017-ben excel formátummá lettek alakítva. Ez a fejlesztés lehetővé teszi, hogy a tanulók számítógépen rögzítsék a válaszaikat, a kitöltést követően azonnali összegére és visszajelzésre van mód, melynek eredményeit a tanácsadóval konzultálva, felgyorsul a pályaválasztási tanácsadás folyamata.

Az alkalmazott excel kérdőívek:

- Szabadidő mérleg: az általános iskolás korosztály körében használható kérdőív, melyben a tanulók szabadidős szokásainak felmérésére kerül sor, annak érdekében, hogy kiemelhetővé váljanak az iskolaidőn túl szívesen végzett tevékenységek. Feltérképezésük fontos annak érdekében, hogy a tanulók későbbi életük során olyan munkát végezzenek, ami kedvükre való, amiben tartósan és jól tudnak teljesíteni. A kérdőív 48 állításból áll, a tanulók 5 fokú Likert-skálán értékelik önmagukat.
(<https://palyaorientacio.nive.hu/api/uploads/e8f46a9a239b492ea88acfcde0bd5711.pdf>)
- Képességek, készségek kérdőív: 75 állításból áll, 0-4-ig terjedő skálán értékelendő attól függően, hogy mennyire igazak és jellemzőek a kitöltőre.

Képességek, készségek felmérése megmutatja, melyek azok az erősségek, amelyekre alapozni lehet és melyek azok, amelyekben fejlődni szükséges.

<https://palyaorientacio.nive.hu/api/uploads/b53abc6f61334dae87ecba83bf5fab48.pdf>

- Foglalkozási Érdeklődési teszt: ötven állításból áll, különböző munkatípusokról és tevékenységekről. Mindegyik állításra ugyanaz az öt válaszlehetőség van 1-5-ig minősítéssel. A teszt a középiskolás korosztály esetén alkalmazható elsősorban, feltárva, hogy milyen foglalkozások állnak közel a kitöltő érdeklődéséhez.
- Excel kérdőívek középiskolások számára csoportos pályaválasztási tanácsadás keretében alkalmazhatóak. A Nemzeti Pályaorientációs Portálon található elektronikus kérdőívek excel átdolgozása lehetővé teszi, hogy internet hiányában is kitölthetőek legyenek, eredményük a tanulók kezébe adható és azonnal értékelhető legyen. A kitöltéssel egyidejűleg az adott válaszok alapján a táblázat számolja a mért területek eredményeit. A teszt befejeztével a legmagasabb pontszámokat elért dimenziók a jellemzőek a kitöltőre.
- Tantárgyi érdeklődés- középiskolások esetén használt kérdőív, rövid változat különböző tantárgyakat sorol fel, amelyeket 0-4 skálán osztályozva, a válaszadás során a kérdés utáni oszlopba beírva, arra kapunk összesített választ, hogy az adott tárgyat mennyire szívesen tanulja, vagy tanulná a fiatal (0 – egyáltalán nem, 1 – nagyon kicsit, 2 – közepes mértékben, 3 – többnyire szívesen, 4 – kedvenc tárgy). Az iskolai tantárgyak olyan ismereteket és készségeket segítenek elsajátítani, amik hasznosak lehetnek különféle foglalkozási területeken. A kapott eredmény segítségével lesz a tanulónak, hogy az egyes tantárgyakhoz kapcsolódó foglalkozási érdeklődési irányokat megismerje.

<https://palyaorientacio.nive.hu/api/uploads/bdaafa034b7b4bd889505fd4d5d7904c.pdf>

- Szabadidő mérleg- középiskolás, rövid változat kitöltése során 60 állításról kell eldöntenie a tanulónak, hogy azt mennyire találja saját magára jellemzőnek. A válaszadás alkalmával a kérdés utáni oszlopba kell beírni az általa adott osztályzatot (0 – egyáltalán nem, 1 – kis mértékben, 2 – közepes mértékben, 3 – jelentős mértékben, 4 – teljes mértékben jellemző).

Az adott válaszok alapján ajánlatot kap a kitöltő arra vonatkozóan, hogy az általa végzett tevékenységek milyen pályaérdeklődési irányokhoz kapcsolhatóak.

<https://palyaorientacio.nive.hu/api/uploads/a5dc4c8494f341c2a8c38500e475b4ec.pdf>

10. 2. 4. További eszközök

Az intézmény adaptálta a helyi folyamatok szabályozását tartalmazó szakszolgálati protokollt. Új feladatként kapta meg a szakfeladat ellátását az intézményegység, ezért a témához kapcsolódó szakirodalmakkal csak korlátozott számban rendelkezik, azokat elsősorban online érik el a szakemberek.

Korlátozott számban készültek kiadványok a tevékenység megismertetésére, PR célokra, ezeket elsősorban a pályaválasztási rendezvényeken ad át az intézmény a résztvevőknek.

Szakembereink regisztráltak szakmai portálokon, tagjai pályaaorientációs szakmai közösségeknek.

Saját tulajdonú pályaismereti eszköz az intézménynek nem áll rendelkezésére. A foglalkozási profilok leírását és a foglalkozást bemutató filmeket a Nemzeti Pályaaorientációs Portál online felületéről használják fel a szakemberek.

11. A tanulói, szülői, tanári információs és tanácsadó rendszer

11.1. Szolgáltatások leírása

- Csoportos pályaválasztási tanácsadás az iskolában
  - A csoportos képességfelmérés és érdeklődésvizsgálat tesztfelvétel keretében történik. A kitöltött kérdőívek alapján személyre elkészített kiértékelés, jellemzés készül. A tanácsadás többnyire osztályfőnöki óra keretében történik, az adott osztály összetételétől függ, hogy önállóan vagy irányítottan. Ennek eldöntése az osztályfőnökökkel való konzultáció eredménye. A teszt kitöltését a kitöltésre vonatkozó instrukció előzi meg.
  - Osztályfőnöki órák keretében interaktív önismereti játék
  - Általános tájékoztató a pályaválasztás menetéről, határidők, tervezés szempontjai (családi hagyományok, érdeklődési kör, divatszakmák, hiányszakmák, kollégium, beutazás, tanulmányi eredmények), reális elképzelések, Arany János Tehetséggondozó Program
  - Részvétel az iskolák pályaaorientációs célú napjának programján, az iskolák igényeinek megfelelően.

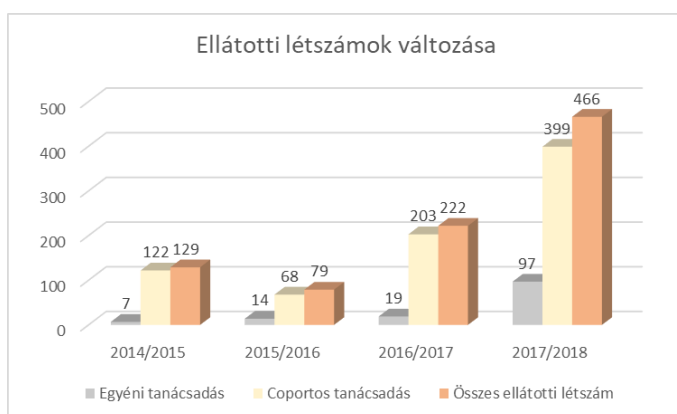
Lehetőség van önértékelő kérdőívek kitöltésére, ezek helyszíni, gyors kiértékelésére, megbeszélésére, egyéni konzultációra a továbbtanulással kapcsolatban, szülői-, tanulói információs tájékoztató előadások megtartására.

- Egyéni (komplex) pályaválasztási tanácsadás a vármegyei szakértői bizottságnál
  - A tanuló adottságainak, tanulási képességeinek, irányultságának, érdeklődésének vizsgálata, célirányos beszélgetés a szülővel és a tanulóval, ezek figyelembevételével iskolaválasztás ajánlása, támogatás a helyes döntés meghozatalában. Ezek a tanácsadások többségében egy ülések, de igény szerint további alkalom is igénybe vehető.
- Kihelyezett egyéni tanácsadás több tanulói igény esetén, az adott intézménnyel közösen megszervezve a találkozók időpontját. Kiemelten érintettek a hátrányos helyzetű települések, ahonnan a családok nehezen utaznak a vármegyeközponti intézménybe.
- Sajátos nevelési igényű, vagy egészségügyi problémával küzdő tanulók nehézségekbe ütköző pályaválasztási döntésének támogatása.
- Információs tanácsadás
  - Információ nyújtása telefonon, e-mailben vagy személyesen az általános és középfokú intézményekből érkező kliensek számára, a felsőoktatás intézményrendszeréről, a továbbtanulás, az iskolaváltás lehetőségeiről, a felvétellel kapcsolatos teendőkről, önálló ismeretszerzés további elérhetőségeiről, a középiskolai fakultációválasztásról.
  - A 8. osztályos, sikertelen felvételi eljárásban résztvevő tanulóknak a megfelelő oktatási intézmény megkeresése, vagy tovább irányításuk az Oktatási Hivatalhoz, illetve a munka világába történő átvezetés céljából a munkaügyi központba.
  - Az egészségügyi alkalmasság miatt elutasított tanulók tovább irányítása a másodfokú munkaalkalmassági vizsgálatra.
  - Börzéken, pályaválasztási kiállításokon való részvétel a Somogy Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztály és a Somogy Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara szervezésében

11.2. Ellátotti létszámok változása

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás ellátása új feladatként került meghatározásra a székhely intézmény számára, 2013 szeptemberétől.

3. ábra - Áttekintő diagramm az ellátotti létszámok változásáról

/készült: A pedagógiai szakszolgálat statisztikai adatainak felhasználásával/

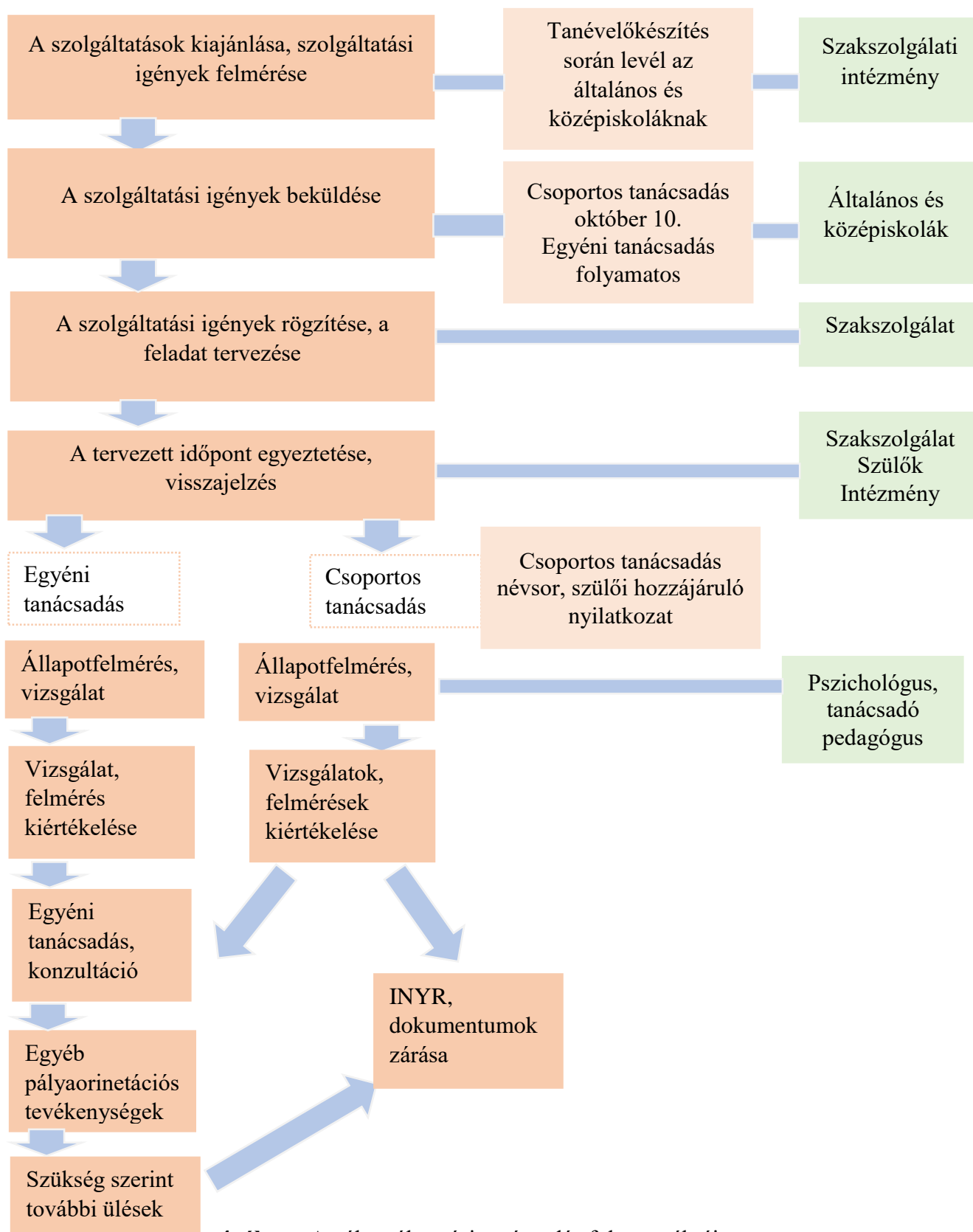
A korábbi vármegyei adatok tekintetében ezért nagymértékű visszaesés következett be, amelynek stabilitására a 2016/2017-es tanévtől helyeződött nagyobb hangsúly az óraszámok emelésével, a szolgáltatások egyre szélesebb körű kiajánlásával. A legjelentősebb növekedés a 2017/2018-as tanévtől, az önálló státusz betöltésétől jelentkezett.

Az új munkaszervezésként jelent meg, az oktatási intézmények számára felkínált lehetőség, hogy a szakértői bizottsági tevékenységgel egybekötve, a felülvizsgálat napján a pályaválasztási tanácsadás is megvalósult. Ezzel az egyéni tanácsadásban 82 fő a sajátos nevelési igényű tanuló vett részt.

11.3. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás folyamatleírása

A pályaválasztási tanácsadás egy interaktív folyamat, amely az egyén érdeklődésének, képességeinek feltárására, a vizsgálatok elvégzésére épül. Az eredmények kiértékelését, összegzését követően javaslattal, tanácsadással zárul, amelynek végén a tanuló meghozza pályaválasztási döntését.

A pályaválasztási folyamatot lezáró döntés akkor lesz megalapozott, ha a tanulók megfelelő pályaismerettel, önismerettel rendelkeznek, és képességeik összhangban vannak az elképzeléseikkel, rendelkeznek mindazon információkkal, amik megerősíthetik döntésük helyességét. A következő ábra a pályaválasztási tanácsadás folyamatábrája.

4. ábra - A pályaválasztási tanácsadás folyamatábrája

/forrás: Jezerniczkné Boszkovics Barbara: Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás szakfeladat elemzése. Kaposvár, 2018. 20. oldal/

11.4. A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadáshoz kapcsolódó szakmai és szakmaközi együttműködések

A tanulókat pályaválasztási döntés előkészítésében a pályaválasztási tanácsadásban együttműködő partnerek a tapasztalatokat megosztva, a tevékenységek összehangolásával támogatják.

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás területén dolgozó szakemberek legfontosabb partnerei

12. a tanulók
13. a szülők
14. Somogy vármegye köznevelési intézményei, az iskolák pedagógusai, iskolapszichológusai
15. felsőoktatási intézmények
16. a pedagógiai szakszolgálat tagintézményei, további szakemberei
17. Kaposvári Tankerületi Központ
18. Siófoki Tankerületi Központ
19. Kaposvári Szakképzési Centrum
20. Siófoki Szakképzési Centrum
21. Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Továbbtanulási, Pályaválasztási Tanácsadó Tagintézménye
22. Pályaválasztási Tanácsadók Országos Együttműködési Oldalán keresztül Pedagógiai Szakszolgálatnál továbbtanulási és pályaválasztási tevékenységet folytató tanácsadó pszichológus, illetve pedagógus szakemberek
23. Somogy Vármegyei Kereskedelmi- és Iparkamara
24. Kaposvár Vármegyei Jogú Város Paktum Iroda
25. Somogy Vármegyei Kormányhivatal Foglalkozási Főosztály
26. Baranya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
27. Tolna Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
28. Zala Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
29. Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
30. Veszprém Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
31. MATE Kaposvári Campus Támogató Szolgálat
32. Pécsi Tudományegyetem Támogató Szolgálat
33. Új Nemzedék Központ

A szervezetek feladatai

- Somogy Vármegyei Kereskedelmi- és Iparkamara:
  - személyes és telefonos tanácsadás,
  - pályaválasztási tanácsadás osztályfőnöki órákon, szülői értekezleteken, rendezvényeken
  - üzemlátogatások szervezése,
  - pályaaorientációs kiadványok,
  - kiállítások, fórumok, szakmabemutatók, Tájéoló nap,
  - interaktív tanműhely látogatások.
- Somogy Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztály foglalkoztatási, szolgáltatási tevékenységet lát el, foglalkoztatási támogatással, munkaerő-piaci képzéssel kapcsolatos tevékenységeket biztosít. Elvégzi a munkaerő-piaci ellenőrzéseket, gondoskodik a szolgáltatási rendszer működéséről.
Végzi az álláskereső ellátási rendszerével, az európai uniós források, központi keretek, közfoglalkoztatási támogatások felhasználásával kapcsolatos pénzügyi feladatokat.
(<https://www.kormanyhivatal.hu/download/6/84/d3000/Foglalkoztat%C3%A1si%20F%C5%91oszt%C3%A1ly%20oszt%C3%A1lyai%20%C3%A9s%20feladatai.pdf>)
- Kaposvár Vármegyei Jogú Város Paktum Iroda
A Paktum Iroda elsődleges feladata, hogy elősegítse a munkaerő-piac szereplőinek együttműködését, koordinálja a munkaerő-kereslet és kínálat összehangolását, az inaktívakat, a munka világán kívül rekedteket, a hátrányos helyzetben lévőket motiválja és visszavezesse a munka világába. A résztvevők személyre szabott segítségnyújtásban, folyamatos mentorálásban részesülnek.
(<https://kph.kaposvar.hu/data/dl/nagyprojektek/top682151/index.html>)
- Baranya, Fejér, Tolna, Veszprém, Zala Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat:
A vármegyehatárokon felmerülő, szomszédos megyékre irányuló igények esetén szakszolgálati feladatellátás.

Megkezdődött a szakszolgálati intézmények szakmai és szakmaközi hálózatépítése a 2014/2015-ös tanévben, a területhez kapcsolódóan, az iparkamarák, a tankerületek, a Munkaügyi Központok, az Új Nemzedék Központ képviselőinek közreműködésével.

Létrejött egy, a szakmai együttműködést támogató honlap az országos hálózatosodás eredményeként.

A pályaválasztási tanácsadásban dolgozó szakemberek munkáját támogató honlap meghívóhoz kötött, országos szintű együttműködést, közös szakmai gondolkodást, a jó gyakorlatok megosztását, átvételét teszi lehetővé.

A különböző szakmai kérdések feldolgozásához is hozzájárul a továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás vertikális és horizontális síkon történő meghatározása mellett. Kiemelt téma a diagnózis és tanácsadás, az SNI-s tanulók továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadása.

Az elmúlt tanévek során a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálatot számos szakmai konferencián, beszélgetésen, tájékoztatón, együttműködési értekezleten vett részt. Ezek közül csak néhányat emelnék ki a teljesség igénye nélkül:

- 2017.09.20. Budapest, „50 éves a Fővárosi Pályaválasztási Tanácsadó” - szakmai konferencia
- 2017.09.27. Kaposvár, FSZK foglalkoztatás 2016 – szakmai találkozó
- 2017.11.30. Kaposvár, „A siker kulcsa Te vagy!” - konferencia
- 2017.12.01. Kaposvár, Családi Életre Nevelés – módszertani tájékoztató
- 2018.01.10. Kaposvár, „Sajátos igényekkel a felsőoktatásban” - információs előadás
- 2018.05.18. Kaposvár- Foglalkoztatási Paktum – pályaaorientációs szakmai együttműködési értekezlet
- 2018. június 12. Pályaaorientációs szakmai nap- Veszprém Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
- 2018. június 25. Pályaaorientációs szakmai nap- Baranya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat

Az egységes működés megteremtésének alapvető feltétele a területen dolgozó szakemberek közti folyamatos és hatékony kommunikáció. A kapcsolattartás formája a személyes találkozásokon túl magában foglalja a postai, illetve az elektronikus úton történő levelezést, a telefonon és a különböző szakmai fórumokon keresztüli kommunikációt.

Kapcsolattartásunk formái: telefon, levél, email, személyes/szakmai találkozók.

11.5. A szakterület adminisztrációs rendszere

A kliensek egyéni vagy csoportos igényeiket levél vagy email formájában, a „Jelentkezési lap” nevű dokumentumot kitöltve jelzik a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás levelezési címén.

- „Jelentkezési lap, Továbbtanulási, pályaválasztási EGYÉNI tanácsadásra” című dokumentum tartalmazza a tanuló személyes adatait, tanulmányi eredményeit és az esetleges beilleszkedési tanulási, magatartásai nehézség vagy sajátos nevelési igény fennállását. A „Kitöltése nem kötelező” részben szerepel az osztályfőnök véleménye a tanulóról. A jelentkezési lapot kiskorú esetében a szülő/ törvényes képviselő illetve nagykorú kliensnél a tanácsadást kérő aláírásával kell ellátni. Az aláírás egyben egy hozzájáruló nyilatkozat is ahhoz, hogy a személyes adatokat a tanácsadás során a pedagógiai szakszolgálatnál nyilvántartsák /a „Jelentkezési lap, Továbbtanulási, pályaválasztási EGYÉNI tanácsadásra” dokumentumot az 1. számú Melléklet tartalmazza/.
- „Jelentkezési lap, Továbbtanulási, pályaválasztási CSOPORTOS tanácsadásra” című dokumentum tartalmazza a tanácsadást igénylő intézmény nevét, elérhetőségét, a kapcsolattartó pedagógus nevét, elérhetőségét az osztályfokot és az osztály létszámát. A mellékletként szereplő ADATLAP a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadásra jelentkező tanulókról című nyomtatványban a tanulók nevét, oktatási azonosítóját és osztályfokát kell feltüntetni /a „Jelentkezési lap, Továbbtanulási, pályaválasztási CSOPORTOS tanácsadásra” dokumentumot a 2. számú Melléklet tartalmazza/
- „Hozzájárulási nyilatkozat egyéni illetve csoportos továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadáshoz” című dokumentum kiskorú kliens esetén a szülő/törvényes képviselő nyilatkozata azzal kapcsolatban, hogy hozzájárul gyermeke tanácsadáson való részvételéhez és a segítő beavatkozáshoz / a „Hozzájárulási nyilatkozat egyéni illetve csoportos továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadáshoz” dokumentumot a 3. számú Melléklet tartalmazza/.

A levél vagy email formájában beérkező dokumentumokat az adminisztrátor iktatja az intézmény ügyiratkezelési szabályzatának megfelelően.

A telefonon történt időpont egyeztetés után az „Értesítés a pályaválasztási tanácsadás időpontjáról” című dokumentumban írásban is megtörténik az időpont kijelölés / az „Értesítés a pályaválasztási tanácsadás időpontjáról” dokumentumot a 4. számú Melléklet tartalmazza/.

A tanácsadási alkalmak nyilvántartási számot kapnak az adott tanévre vonatkozóan.

Egyéni tanácsadáskor „Tanácsadói napló” vezetése történik.

Tanácsadói napló egy félbehajtott A3-as lap, borítóján a kliens adataival, nyilvántartási számával, belső oldalain a tanácsadás folyamatának leírásával. A tanácsadói napló belső lapjain kapnak helyet a felvett tesztek, kérdőívek, a tanácsadás során keletkezett egyéb anyagok.

A csoportos tanácsadáson jelenléti ív készül. A résztvevők a tanácsadó által készített írásos „Jellemzés a kitöltött kérdőívek eredményei alapján” című egyéni összefoglaló jellemzést kapnak, amely röviden tartalmazza a tanácsadás során felvett tesztek, kérdőívek eredményeit, a tanuló éppen aktuális viszonyát a pályaválasztáshoz.

Integrált Nyomonkövető Rendszer (INYS)

Egyéni tanácsadás esetén az INYS-ben rögzítésre kerülnek a tanácsadási alkalmak időpontjai, az elvégzett vizsgálatok, valamint a tanácsadás eredményének rövid szöveges értékelése.

Csoportos tanácsadáskor a csoportos tanácsadás időpontja, létszám és a tanácsadás helyszíne kerül fel az online felületre.

A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadásért felelős szakemberek félévkor és a tanév végén beszámolót készítenek a szakmai munkáról.

11.6. Igényfelmérés az intézmények között

A partnerek igényeinek felmérése az intézmény számára biztosítja, hogy folyamatosan fejlődhessen, a változásokhoz képes legyen alkalmazkodni, a tevékenységek tervezése tudatossá váljon, a lehetőségek és akadályok kerüljenek feltérképezésre.

Minden tanév elején az intézmény tájékoztató és igényfelmérő levelet küld Somogy vármegye valamennyi általános iskolájának. A levél tartalmazta a továbbtanulási, pályaválasztási tevékenységek bemutatását, a csoportos valamint az egyéni tanácsadás-, az iskolai pályaeorientációs napok lebonyolításában való részvétel lehetőségét, az SNI tanulók pályaválasztási tanácsadásának fontosságát. Az igényfelmérést követően, az intézményi visszajelzéseknek megfelelően szervezzük meg a szolgáltatások igénybevételét.

A MATE Kaposvári Campus és a Pécsi Tudományegyetem támogató szolgálata a szakszolgálattal közösen 2018 januárjában tájékoztató előadást szervezett "Sajátos igényekkel a felsőoktatásban" címmel, a sajátos nevelési igényű tanulók pályaválasztásának támogatására, mely programon a vármegye középiskolából 24 tanuló vett részt.

12. A szolgáltatás SWOT analízise

<p>ERŐSSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyitott, a pályaválasztás iránt elkötelezett intézményvezetés és szakemberek • Együttműködő szakmai team • Kliensközpontú gondolkodás • A jelenlegi szolgáltatási rendszer protokollja kidolgozott, a szakemberek feladatmegosztása rögzített • A dokumentációs rendszer kidolgozott • A felhasznált kérdőívek elektronikusan átdolgozottak, lehetővé téve az azonnali felhasználást • Az ágazatközi együttműködés szereplői beazonosítottak 	<p>GYENGESÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nevelési, oktatási intézmények és a kliensek igényének felmérése • A szolgáltatások népszerűsítése • A jelenlegi honlap kevés információt biztosít a pályaválasztási tanácsadás bemutatására • Nem áll rendelkezésre az online tanácsadáshoz megfelelő tárgyi és személyi feltétel • Az ágazatközi együttműködés szereplőinek kompetenciája nincs rögzítve, az együttműködés formái esetiek
<p>LEHETŐSÉGEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pályázati forrás a szervezeti és szakmai fejlesztésekre • A helyzetelemzés feltárja a belső lehetőségeket és a külső igényeket • Szakértői támogatás a fejlesztések tervezéséhez • Adaptálásra alkalmas jó gyakorlatok • Online szolgáltatások kidolgozása • Interaktív honlap kialakítása • A pályaválasztási tanácsadást biztosító eszközök beszerzése 	<p>VESZÉLYEK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Érdeklődés hiánya

5. ábra - SWOT analízis eredménye

/forrás: Jezerniczkyne Boszkovics Barbara: Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás szakfeladat elemzése. Kaposvár, 2018. 27. oldal/

13. A fejlődés, fejlesztés lehetőségei

A nevelési oktatási intézmények és a pedagógiai szakszolgálat pályorientációs feladatai felerősödtek, és folyamatosan bővülnek a megváltozott társadalmi, gazdasági és munkaerőpiaci körülmények miatt, hiszen nem csupán a továbbtanulás irányáról, a választott intézményről való egyszeri döntés meghozatalának segítségével, hanem egy komplex pedagógiai folyamatról van szó. A folyamatban a pálya- és képzésválasztás, a munkába álláshoz, az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges információk mellett, szerepet kap az önismeret és pályaismeret, az életpálya-építéshez szükséges kompetenciák fejlesztése, az életkornak megfelelő módszerekkel és eszközökkel.

A Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálatnál rendelkezésre állnak és pályázati forrásból tovább fejleszthetők mindazok a feltételek, amelyek a pályaválasztási döntés meghozatalának támogatásában meghatározó szerepet játszanak.

A fejlesztés lehetőségei

1. Tárgyi és személyi feltételek fejlesztése:

- Szakemberek részvétele pedagógus továbbképző programokban.
- Tárgyi feltételek javítása, bútorok, digitális és vizsgáló eszközök beszerzésével.
- Intézményi honlap fejlesztésével az interaktív és online tanácsadási rendszer háttérének megteremtése.

2. Az életpálya-tanácsadói tevékenység strukturálttá és egységessé tétele:

- Jó gyakorlat adaptációjával a szakmai munka minőségének továbbfejlesztése.
- Online tanácsadási rendszer protokolljának kialakítása.
- Információs tanácsadási lehetőségek körének szélesítése.
- Önismeret, pályaismeret fejlesztését biztosító programok bővítése, tematikák kidolgozása.
- Szakma és pályorientációt bemutató kisfilmek készítése, terjesztése.
- Továbbtanulási tájékoztató kiadványok szerkesztése, kiadása.
- Az ágazati és ágazatközi együttműködés hálózati kiterjesztés.
- Sajátos nevelési igényű tanulók egyéni átvezetésének támogatása.

14. Összegzés

Az elmúlt években egyre inkább teret nyert a pályaorientáció, mint ismeretszerzési és feldolgozási folyamat. Egyre jobban beépül a fogalom is a társadalom szóhasználatába, azonban sok helyen korlátozott az elérhetősége. A pályaorientáció egy tanulási folyamat önmagunkról, környezetünkről és annak technikája, hogy ezen ismereteket miképp vagyunk képesek integrálni életpályánkon meghozott döntéseinkbe. Ma már olyan speciális ismereteket igényel a pályák és a munka világába való eligazodás, amely csak igen keveseknek áll a rendelkezésére. A rossz gazdasági helyzetben lévő, vagy a hátrányos helyzetű térségekre ez különösen igaz, ahol a tanulás jelenthetné a kiutat nem csak az egyén, de szűkebb, vagy tágabb környezete felemelkedéséhez is. Az lehetne csak a megoldás, ha olyan minőségi ismereteket tudnának nyújtani a köznevelés intézményei, amelyek alkalmasak arra, hogy a leghátrányosabb helyzetű fiatalokat is legalább középfokú oktatásban való helytállásra felkészítsék. A reális önismeret kialakítása mellett a pályaorientáció folyamatában elsajátított ismeretanyag segíthet abban is, hogy az egyén és a társadalom számára is hasznos pályát, szakmát válasszon a fiatal, ezáltal sikeres élet és karrier utat anticipálva.

A pályaorientációs tevékenység jelentőségét felismerve mára olyan jogszabályi háttér biztosítja az ilyen jellegű szolgáltatás elérését, amely megállja a helyét a nemzetközi viszonylatban is. Azonban hiába a megfelelő jogi környezet, ha nem biztosítják a funkció működését a köznevelés szereplői, illetve megvalósulását, hatékonyságát nem követik nyomon. A pályaorientációért felelős szereplők együttműködése, munkájuk összehangolása alapja lehet(ne) az eredményes folyamatnak. Láthattuk a szakirodalmi áttekintés alapján ugyanakkor, hogy a köznevelésben megtörtént a pályaorientáció intézményes feltételeinek kialakítása, amelynek egyik sarokköve a Nemzeti Alaptanterv lett.

Ahogy arra a szakirodalmi áttekintésben is rámutattam, a köznevelésben a rendszerváltást követően a fogalomhasználatban történtek változások elsősorban. Egyre elfogadottabb kifejezés a „pályaorientáció”, azonban valódi tartalmi, szemléletbeli változás csak az elmúlt években tapasztalható, a fogalom diverzifikálódásával és tartalommal való feltöltésével több jogi szabályozóban is találkozunk. Ugyanakkor problémát jelent, hogy nem egységes még mindig sem a szakmai körökben, sem pedig a jogi dokumentumokban a fogalom értelmezése.

A pályorientációt sok helyen még mindig az iskolaválasztással összefüggő problémák megelőzésére, mint az életpálya későbbi időszakában is felhasználható tudás és kompetencia kialakításának, megalapozásának eszközére tekintenek.

Dolgozatomban - hipotéziseim igazolása érdekében - bemutattam a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat szolgáltatási környezetét, annak elvárásrendszerét, a szolgáltatás erősségeit, gyengeségeit, a tovább fejlesztés lehetőségeit.

Irodalomjegyzék

1. 130/1995. (X.26.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról. Letöltés dátuma: 2024. 04. 02. forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500130.KOR&txtreferer=A0300243.KOR>
2. 202/2007. (VII.31.) Kormányrendelet Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról. Letöltés dátuma: 2024. 03. 12. forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0700202.KOR&txtreferer=A0300243.KOR>
3. 243/2003. (XII.17.) Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról. Letöltés dátuma: 2024. 02. 12. forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0300243.KOR&txtreferer=A1200110.KOR>
4. 1993.évi LXXIX. törvény a közoktatásról. Letöltés dátuma: 2024. 03. 18. forrás: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300079.TV>
5. 2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről. Letöltés: 2024. 03. 22. forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100187.TV&timeshift=20170101&txtreferer=A1100190.TV>
6. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. Letöltés dátuma: 2024. 01. 12. forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>
7. Abele, A.M., Spurk, D. (2009): How do objective and subjective career success interrelate over time? *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 82(4), 803 – 824. DOI: [10.1348/096317909X470924](https://doi.org/10.1348/096317909X470924)
8. Borbély-Pecze T. B. (é.n.): A pályaaorientáció/életpálya-menedzsment készségek helyzet a magyar közoktatásban, különös tekintettel az elmúlt három év történéseire. Háttér tanulmány a „Jelentés a magyar közoktatásról 2010” c. kötet 5. fejezetéhez. Letöltés dátuma: 2024. 03. 11. forrás: www.borbelytiborbors.extra.hu/PALYAORI/BPTB_JKA2010_korr.doc
9. Borbély-Pecze T. B. (2010): *Életút támogató pályaaorientáció*. Doktori (PhD) disszertáció. Budapest: ELTE PPK. forrás: https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/45497/Kd_11527.pdf?sequence=1

10. Borbély-Pecze T.B., Gyöngyösi K., Juhász Á. (2013): Az életút-támogató pályaorientáció a köznevelésben (1. rész). A pályaorientáció új szemlélete és a hazai helyzet. *Új Pedagógiai Szemle*, 63(5-6). 32-49. Letöltés dátuma: 2024. 02. 09. forrás: <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/az-eletut-tamogato-palyaorientacio-a-koznevelesben-1-resz-0>
11. Borbély-Pecze T. B., Gyöngyösi K., Juhász Á. (2013): Az életúttámogató pályaorientáció a köznevelésben 2. *Új Pedagógiai Szemle* 7–8. 32–48.
12. Budavári-Takács I. (2011): Karriertervezés. Szent István Egyetem, Gödöllő. Letöltés dátuma: 2024. 02. 05. forrás: <https://docplayer.hu/4410373-Karriertervezes-dr-budavari-takacs-ildiko.html>
13. Burányiné Rákóczi E., Kun Richárdné (2015): *A továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás szakszolgálati protokollja*. Budapest: Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
14. Council of the European Union (2008). Council Resolution on better integrating lifelong guidance into lifelong learning strategies. Letöltés dátuma: 2023.12.02. forrás: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104236.pdf
15. ELPGN Szakszótár: Jackson, Charles (szerk.) (2013): Az Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat (ELPGN) Szakszótára: ELGPN Glossary. Európai Pályaorientációs Szakpolitikai Hálózat, Budapest. Letöltés dátuma: 2024. 01. 25. forrás: <http://www.elgpn.eu/publications/browseby-language/hungarian/az-europai-palyaorientacios-szakpolitikai-halozat-elgpnszakszotara-elgpn-glossary/>
16. Farkas É. (2013): A láthatatlan szakma. Tények és tendenciák a felnőttképzés 25 évéről. Budapest, typiART.
17. Fazakas I. (2009b): Az iskolai pályaorientációs tevékenység új módszertani lehetőségei. PhD értekezés, kézirat, Budapest, ELTE PPK.
18. Ferry, N. M. (2006): Factors Influencing Career Choices of Adolescents and Young Adults in Rural Pennsylvania, *Journal of Extension*, 44 (3), 1-6p. Letöltés dátuma: 2023.12. 02. forrás: <https://archives.joe.org/joe/2006june/rb7.php>
19. Gravina, D., Lovsin, M. (2012): *Career Management Skills – Factors in implementing policy successfully*. European Lifelong Guidance Policy Network, Jyväskylä, Letöltés dátuma: 2023.12. 02. forrás: [https://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/english/Gravina and Lovsin cms concept note web.pdf](https://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/english/Gravina%20and%20Lovsin%20cms%20concept%20note%20web.pdf)
20. Hegyi-Halmos N. (2016): Az iskolai pályaorientáció szerepe és gyakorlata a hazai köznevelési intézményekben. PhD értekezés, kézirat, Budapest, ELTE PPK,

21. Jezerniczkyne Boszkovics B. (2018): Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás szakfeladat elemzése. Kaposvár: Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat - Kaposvári Tankerületi Központ
22. Keller B. K. - Whiston S. C.(2008): The role of parental influences on young adolescents' career development. *Journal of Career Assessment*, 16, 198-217.p. Letöltés dátuma:2024.02.22. forrás: <https://eric.ed.gov/?id=EJ789624>
23. Kenderfi M. (2011): Pályaorientáció. (digitális tankönyv) Szent István Egyetem, Gödöllő. Letöltés dátuma: 2023. 12. 10. forrás: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2010-0019_palyaorientacio/ch01s02.html
24. Kenderfi M. (2012): A pályaorientáció folyamatának korszerű értelmezése. In: Szilágyi Klára (szerk.): A pályaorientáció szerepe a társadalmi integrációban. Budapest, ELTE TáTK. 6–11.
25. Lankard B. A. (1995). Family role in career development Washington DC : Office of Educational Research and Improvement, ERIC Digest No. 164, Letöltés dátuma:2024.02.22., forrás: <https://eric.ed.gov/?id=ED389878>
26. Peterson, G. W., Sampson, J. P., Jr., Lenz, J. L., & Reardon, R. C. (2002): A cognitive information processing approach in career problem solving and decision making. In D. Brown (Ed.): *Career choice and development*. San Francisco: Jossey-Bass , pp. 312-369.
27. Ritoók P. (1986): Személyiségfejlesztés és pályaválasztás. Tankönyvkiadó, Budapest.
28. Rókusfalvy P. (1969): Pályaválasztás, pályaválasztási érettség. Tankönyvkiadó, Budapest.
29. Savickas, M. L. (2005): The Theory and Practice of Career Construction. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.): *Career development and counseling: Putting theory and research to work*. John Wiley & Sons, Inc. pp. 42–70.
30. Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat: Szervezeti és Működési Szabályzat, Kaposvár, 2017.
31. Sultana, R., G. (2012a): *Flexicurity: Implications for Lifelong Career Guidance*. Jyväskylä: European Lifelong Guidance Policy Network. [Elektronikus kiad.] Letöltés dátuma: 2024.02.02. forrás: <https://www.um.edu.mt/library/oar/handle/123456789/35180>
32. Sultana, R. (2012b): Learning career management skills in Europe: a critical review. *Journal of Education and Work*, 25(2), 225-248. Letöltés dátuma: 2023.12.12. forrás:

<https://dokumen.tips/documents/learning-career-management-skills-in-europe-a-critical-review-learning-career-management.html?page=1>

33. Super, D. E. (1988): Vocational Adjustment: Implementing a Self-Concept. *The Career Development Quarterly*, 36(4), 351–357. Letöltés dátuma: 2024.02.02. [DOI: 10.1002/j.2161-0045.1988.tb00509.x](https://doi.org/10.1002/j.2161-0045.1988.tb00509.x)
34. Szecsődi I. (2003): Öndefiníciós eljárások alkalmazása a pályaaorientációban. In: V. Dávod Mária (szerk.): Pedagógiai tanácsadási módszerek a pályaválasztás segítésében. BAZ Vármegyei Munkaügyi Központ, Eger. 32–506.
35. Szilágyi K. (2005): A fiatalok és felnőttek pályaaorientációs és karrierépítési készségeinek szintjei, fejlesztésének lehetőségei (kutatási zárótanulmány). Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.
36. Szilágyi K. – Völgyesy P. (1996): Pályaaorientáció. Egyetemi jegyzet. GATE Tanárképző Intézet, Gödöllő.
37. Völgyesy P. (1995a): A pályaválasztási tanácsadás történetének áttekintése hazánkban. In: Kiss György (szerk.): Pszichológia Magyarországon. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest. 73-97.

Ábrák jegyzéke

1. ábra: Az intézmény szervezeti felépítése.....21
2. ábra: Somogy Vármegyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium épülete, melyben a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottság is található.....28
3. ábra: Áttekintő diagramm az ellátotti létszámok változásáról.....33
4. ábra: A pályaválasztási tanácsadás folyamatábrája.....34
5. ábra: SWOT analízis eredménye.....40

Mellékletek

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
Vármegyei Szakértői Bizottság
OM 201275
7400 Kaposvár, Somssich Pál utca 8.
☎/Fax: (82) 510-113
E-mail cím: smpszipalyavalasztas@gmail.com

JELENTKEZÉSI LAP

Továbbtanulási, pályaválasztási EGYÉNI tanácsadásra

A tanuló neve: (nyomtatott nagybetűvel) _____
Születési hely, idő: _____
Osztályfoka: _____
TAJ száma: _____ Okt.a.: _____
Anyja neve: _____
Gondviselő neve: _____
Gondviselő telefonszáma, e-mail címe: _____
Lakcíme: _____
Tartózkodási helye: _____
Iskolája neve, címe: _____

BTM megállapítást nyert-e? _____ Fontos!
SNI megállapítást nyert-e? _____ Fontos!

A tanuló tanulmányi eredménye:

Évfolyam	Tantárgyak									
	Magyar irodalom	Magyar nyelvtan	Történelem	Idegen nyelv	Matematika	Fizika	Biológia	Kémia	Földrajz	Inform.
6. évf.										
7. évf. félév										
7. évf.										

Hozzájárulok a Jelentkezési lapon közölt adatok továbbításához, gyermekem pályaválasztási tanácsadáson történő részvételéhez.

_____
szülő/törvényes képviselő aláírása

Kelt.: .....

Osztályfőnök véleménye a tanulóról (Kitöltése nem kötelező!):

Pályaválasztási elképzelése: nem kialakult megfelelő irrealis

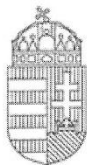
Önmagához mérten jobb teljesítményt nyújt: humán tárgyak, reál tárgyak, nyelvek, sport, zene, rajz- kézügyességet igénylő elfoglaltságok

Tanórán kívüli tevékenységei: szakkör, sport, hangszertanulás, kórus, különóra

A tanuló jellemző tulajdonságai: motivált, alapos, jó szervező, társaságkedvelő, önálló, határozott, aktív, feladattudata kialakult

Egyéb:

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
Vármegyei Szakértői Bizottság
OM 201275
7400 Kaposvár, Somssich Pál utca 8.
☎/Fax: (82) 510-113
E-mail cím: smpszipalyavalasztas@gmail.com

JELENTKEZÉSI LAP

Továbbtanulási, pályaválasztási CSOPORTOS tanácsadásra

Intézmény neve: _____

Elérhetősége: _____

Kapcsolattartó pedagógus neve: _____

Tanácsadásra jelentkező osztály/létszám: _____

_____
intézményvezető aláírása

Kelt: .....

Melléklet: Adatlap

ADATLAP

a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadásra jelentkező tanulókról

Sorszám	Név	Oktatási azonosító	Osztályfok
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			
36.			
37.			
38.			
39.			
40.			

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
Vármegyei Szakértői Bizottság
OM 201275

7400 Kaposvár, Somssich Pál utca 8.

☎/Fax: (82) 510-113

E-mail cím: smpszipalyavalasztas@gmail.com

Iktatószám:

/2024.

Kedves Szülő/k!

Gyermeke lassan elérkezett életének egy fontos szakaszához, döntést kell hoznia, milyen iskolát válasszon, amely biztosítja majd a jövődő foglalkozása alapjait. Komoly kihívás, és ehhez a korántsem könnyű választáshoz szeretnénk segítséget nyújtani. Ezúton szeretnénk kérni hozzájárulását, hogy gyermeke részt vehessen csoportos pályaválasztási vizsgálaton iskolájában.

A kérdőívek kiértékelése után az egyénenként, szövegesen megfogalmazott eredményt névre szóló, zárt borítékban juttatjuk el az iskola segítségével az Ön részére. Szükség esetén, Kaposváron, a Somssich Pál u. 8. szám alatt személyes konzultációra, tanácsadásra van további lehetőség időpont egyeztetést követően.

HOZZÁJÁRULÁSI NYILATKOZAT

Alulírott ..... születési hely és
idő: ..... lakcím: .....

..... hozzájárulok, hogy
.....nevű gyermekem, a Somogy Megyei
Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottságának szakemberei által biztosított
csoportos pályaválasztási vizsgálaton iskolájában részt vegyen. Tájékoztatjuk arról, hogy az
Európa Parlament és a Tanács (EU) 2016/679. rendelete (GDPR) alapján
gyermekének személyes adatait az Integrált Nyomon Követő Rendszerbe rögzítjük és
bizalmasan kezeljük.

Kelt: .....

---

szülő/törvényes képviselő aláírása

4. SZÁMÚ MELLÉKLET

Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
Vármegyei Szakértői Bizottság
OM 201275
7400 Kaposvár, Somssich Pál utca 8.
☎/Fax: (82) 510-113
E-mail cím: smpszpalyavalasztas@gmail.com

Iktatószám: Sz- / . Tárgy: Értesítés pályaválasztási tanácsadás időpontjáról

Tisztelt Tanuló/Szülők!

Ezúton értesítem, hogy a pályaválasztási tanácsadásra az alábbi időpontban kerül sor:

2023. év _____ hó _____ nap _____ óra _____ perc

A vizsgálat helyszíne: 7400. Kaposvár, Somssich P. u. 8. 2. emelet

Betegséget, egyéb akadályoztatást néhány nappal korábban szíveskedjék jelezni!

Kaposvár,

Hrotkó-Pusztai Kitti

főigazgató-helyettes
vármegyei szakértői bizottság vezetője

Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
Vármegyei Szakértői Bizottság
OM 201275
7400 Kaposvár, Somssich Pál utca 8.
☎/Fax: (82) 510-113
E-mail cím: smpszpalyavalasztas@gmail.com

Iktatószám: Sz- / . Tárgy: Értesítés pályaválasztási tanácsadás időpontjáról

Tisztelt Tanuló/Szülők!

Ezúton értesítem, hogy a pályaválasztási tanácsadásra az alábbi időpontban kerül sor:

2023. év _____ hó _____ nap _____ óra _____ perc

A vizsgálat helyszíne: 7400. Kaposvár, Somssich P. u. 8. 2. emelet

Betegséget, egyéb akadályoztatást néhány nappal korábban szíveskedjék jelezni!

Kaposvár,

Hrotkó Pusztai Kitti
főigazgató-helyettes
vármegyei szakértői bizottság vezetője

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Hrotkó-Pusztai Kitti
A Hallgató Neptun kódja:	NSRAVK
A dolgozat címe:	A pályaválasztási tanácsadás szerepe a Somogy Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat munkájában
A megjelenés éve:	2024
A konzulens intézetének neve:	Neveléstudományi Intézet
A konzulens tanszékének a neve:	Szakdidaktikai Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2024. év április hó 19. nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

NYILATKOZAT

Dr. Csimáné Dr. Pozsegovics Beáta (hallgató Neptun azonosítója: NSRAVK) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot⁷ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védésre javaslom / nem javaslom⁸.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*9}

Kelt: 2024. év április hó 16. nap

Belső konzulens

---

⁷ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

⁸ A megfelelő aláhúzendó.

⁹ A megfelelő aláhúzendó.